

# Üstad'ı Anlatmak

## ÜSTAD'I ANLATMAK

İbrahim ULUEREN

Doğmamız yolunda beynine kan terleten Necip Fazıl Üstad'ımı, "Biz sussak mezarımız konuşacak." diyen Necip Fazıl'ı anlatmak... Yazımızın gayesi bu... Çok cephesi, çok istikametleri olan bir dehanın hangi cephesini nasıl anlatabiliriz.

Allah'ın her insanı çapına göre dünyaya bir misyon, bir görevle gönderdiğini kabul ettikten sonra; Necip Fazıl'ın nasıl bir dünyada, dünya tarihinin nereye doğru aktığı bir dönemde ne yapmak istediği ve yaptığını göstererek söze başlayalım.

Dünya tarihi boyunca insanlık muayyen medeniyetler yaşamış, belli inanışlar zamanın akışı içinde dünya hakimiyetini sağlamış veya bu rol için oynamışlardır. Diyebiliriz ki; Kainatın Efendisi'nin dünyayı şereflelendirdikleri zamanın en ileri ve en diri noktasından son yüzyıla kadar dünya tasarrufunun en canlı, hakim ve galip rengini müslümanlar teşkil etmişlerdir.

XVI. asırda en şaşalı ve muhteşem dönemini yaşayan dünya müslümanları ve onların merkezi makam ifadesi, hilafet merkezi; Devleti Al-i Osman yükseliş trendini kaybetmiş, adım adım, gün gün erimiş, zayıflamış; buna karşı aynı düşüş ve inişe ters tarafından muvazi olarak, rakip ve zıt dünya; batı dünyası, Üstad'ın "Aklın kiliseden intikamı" dediği Rönesans'la beraber muayyen bir tekevvün, oluş zinciri içinde bugünkü dünya hakimiyetine doğru yol alırken, doğu dünyası ve onun galip rengi müslümanların temsil kadrosu Osmanlı'ya bünyesinin mikroba müsait olduğu ölçüde sızmışlar ve onun düşüşünü hızlandırmak, onu içten çökertmek ve hesabını tam gördükleri güne doğru yoğun bir çaba sarf etmişlerdir.

1071'de Malazgirt'te Alparslan'ın ordularını ayakları altında tepeleyerek Anadolu kapılarını açtığı Romen Diyojen'in mana torunları 1000 yıla yakın bir zaman Osmanlı'yı, onun taşıdığı temel yapı ve temel yapıya bağlı bütün değerleri yıkmaya çalıştı, sonunda yıktı ve hakim oldu, muradına erdi. Batı, Osmanlı'nın hesabını, Osmanlı'nın şahsında dünya Müslümanlığının hesabını yeni kuruluş ve oluş ilanları şeklinde böyle gördü ve perdeyi böyle çekti.

Meydan yerini Lord Kromer'in "Müslümanlığını kaybetmiş Müslümanlar" dediği, Ramsey MC Donald'ın "Biz onları-doğu insanını- yalnız kendi kültürlerini tahkir etmeye ve kaldırıp atmaya sevk etmekle kalmadık, evlerini iklime tahammül edemeyecek mefruşat ve eşyayla doldurmalarını istedik. Hindistan'daki fikri (erezyonizm) yani- melezleşme ve piçleşme- müthiştir. Bu tarz düşünceye kapılmış dimağlar birer serseri, birer avaredirler. Bunlar hiçbir medeniyete, hiçbir vatana, hiçbir tarihe mensup değildirler. Bu beyler asla tahmin olunamayan bir ihtirasla bir takım fikirler icat ederler. Bu fikirler hayatı tekzip eder. Bunlar ilerlemeyi ve kültürel tekamülü isteyen kimseleri mazideki kültürlerinden mahrum ederler. Verdikleri gıda ise besleyici olmaktan ziyade tahrip edici ve kafa karıştırıcıdır. Biz Doğu Düşüncesine bir batı kanaat ve huzuru vermedik, tam bir fikri ve ahlaki anarşi doğurmaya ise hakkıyla muvaffak olduk."dediği, efendisi Avrupa'lıya benzediği ölçüde kendisini ileri ve medeni sayan pembe kıçlı garp maymunları doldurdu.

Parça parça otuzdan fazla devlete veya devletçiğe böldükleri dünyamızın, başlarına tezgahlarında şekillendirdikleri mücerret bir tipin maketleri şeklinde kuklalarını oturtular ve adına İslam dünyası dedikleri bir bütünün parçalarından ibaret ; halkı mümin ve mutekit, yönetimleri kafir ve mürted birer ehram manzarası meydana getirdiler. Bu devlet olmaktan ziyade milletin manası ile alakasız teşkilatlar diyebileceğimiz oluşlar; efendileri Avrupa'lı hesabına şu iki asli görevi bi-hakkın yerine getirmeye çalıştılar; evvela

Necip Fazıl'ın bünye sırrı dediği kendi milletinin imanını ve ona bağlı bütün kıymetleri söndürmeye ve sonra maddesini sömürmeye memur birer teşkilat..(Evet maddesini sömürüp efendisi Avrupa'lıya aktarmaya memur birer teşkilat..)

Albert Camus acz içinde "Bütün dünya anarşi içinde" diye dursun Necip Fazıl'ın "Bütün bir kainat muşamba dekor, Bütün bir insanlık yalana teslim." dediği sahte bir dünya kuruldu.

Batı'nın her şeyi bitirdiğine inandığı; bazı müslümanların da bu hakimiyet ve kaybedişi hissederek kendilerince İslam'ın daha iyi yaşanacağına inandıkları beldelere göç ettiği veya göçmeye mecbur edildiği, geleneksel yapının unsurlarının direnmeye ve kendisini sürdürmeye çalıştığı, zulüm ve çeşitli metotlarla silinmeye tabi tutulduğu böyle bir demde ...

Dünya tarihinin böyle bir değişime uğradığı, dünya hakimiyetinin el değiştirdiği, İslam'ın, Türk'ün şahsında cereyan eden son bin yıllık macerasının sona erdiği, Osmanlı'nın yıkılışıyla, -tabiri caizse- dünyanın kazığının koptuğu ve dünya muvazenelerinin alt-üst olduğu, yer yüzünün diri zamandan ölü zamana geçtiği böyle bir demde ..Batı dünyası Osmanlı'nın şahsında doğu dünyasının hesabını çok acı, acımasız biçimde görmüş, Osmanlı'nın yıkılışı; İslam birliği realitesinin parçalanması, nizam-ı alem idealine son verilmesi; Doğu dünyası, Asya, Afrika, hasılı bütün dünyanın Batının istismarına açılması, sömürüsüne bırakılması hadisesidir.

Artık Batı'nın salladığı sosyal beşikte büyüyen, hiçbir şeyi göremez hale getirilen insanlığımızın bu hazin noktasında dünyamız, dünyayı portakal gibi ayakları dibinde seyreden bir insana muhtaçtı. Necip Fazıl işte bu insandır.

Dünya tarihinin geldiği bu noktada (her şeyin batı hesabına kazanılıp, Müslümanlar hesabına kaybedildiği) bu noktada, bir anlamda insanı 'tek damla içinde kainatı süzen bir mercek' diye anlayan Necip Fazıl, doğu dünyasının kendi içinde yeniden

dirilişinin fikri zeminini çizmiş, bizim yeniden doğuşumuzun, rönesansımızın fikriyatını lif lif örgülemiştir.

Bir bakıma Büyük Doğu geçmişle bir hesaplaşma, batı dünyasıyla bir hesaplaşma, yaşadığımız dünya ile; çağımızla bir hesaplaşma, çekirdekte ağacın planının bulunması gibi doğacak dünyanın da ana kaynağı İslam temeli üzerinde plan ve hesabını verme işidir. Şunu açıkça söylemek gerekirse son 200 yıldır İslam aleminde yıkmak istediği dünya ile kurmak istediği dünyayı Necip Fazıl ölçüsünde resmeden ikinci bir mütefekkir gelmemiştir.

Yani Necip Fazıl; dünyası olan, dünya yüzünde ebediyete sıçrama taşı olacak bir nizam örgüsü kuran ve bunun tezatsız bir görüş, bir bütün halinde hesabını veren insandır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki; çağdaşlarına göre Necip Fazıl, nefsinin ve eserini göstermemekte de müstesnadır. O İslamı anlamak ve öğrenmekte nefsinin ve eserlerini değil, Allah ve Resûlüne bağlı kaynakları idealize etmektedir.

O zaman Necip Fazıl, şu veya bu değerlendirme ve sınıflama içinde yer almayacak, şu veya bu şahıs veya olay Necip Fazıl'ın dünya görüşü içinde müspet veya menfi belirli yerlere oturacak ve tezatsız bir fikriyat örgüsünün unsurları olacaklardır. Öyleyse Büyük Doğu bir anlamda dünyayı bugünkü insanlığa yutturulduğu gibi değil de olduğu gibi yerli yerine oturtma, her şeyi iç yüzünü tanıma, olayların maskesini düşürme ve belli bir vahide irca, bir dünya görüşüne nispet işidir!

Demek ki; Büyük Doğu bir anlayış çizgisi, yeni bir doğuşun, yeni bir oluşun fikri zemini, bir anlamda bir diriliş soluğu, dört asırlık iniş ve çöküş grafiğimizin dönüm noktası... Her şeyin bittiği, İslam'ın hesabının görüldüğü kabul edilen bir dünyada, bu işi yeniden başlatma, bizi üç kıta yedi iklim hakim kılan ruhun yeni zaman ve mekana nakışı davası... Kaybedilen dünyanın iadesi davası...

Dünya tarihinin bugünkü mecraını değiştirme ve asli mecraına yerleştirme hamlesi...

Evet! bu dava hor, bu dava öksüz, bu dava büyük.!

Büyük Doğu, cemiyetin çent zamandır çevrildiği ve sürüldüğü istikameti değiştirme, toplum akışını başka bir yöne, kibleye doğru çevirme ve kürek mahkumu haline getirilen manamızı kaptan köşküne oturtma davasıdır.

Yazımızın sonuna geldik. Bu noktada, artık ayağımızı yere basmak yeni bir ses getiren insan olarak Üstad'ın hem mücerret konularda, hem müşahhas zemin üzerindeki fikirlerini anlatmak icab ederdi. Necip Fazıl'ın, İşlam, insan, kainat, hayat deyince ne anladığını, dünya politikasına nasıl baktığını izah etmek gerekirdi.Fakat şu an bunun zamanına malik değiliz.

Gençler, bu davanın muhatabı ve taşııcısı olmaya istidatlı ve namzet gençler, Necip Fazıl'ı anlamak, belki her şeyi anlamak demektir. Onu ayrı bir hassasiyetle ve emerek okuyun.Batının salladığı sosyal beşikte oluşturulan uyuşturucu havayı açmak ve çağ dedikleri edebiyeti kaybettirme çığırınının mantık, ide ve donelerini layık oldukları biçimde anlamak ve idealin ne olduğunu idrak etmek için Necip Fazılı okuyun.

Gençler, Üstad ın gözleri açık gitti. Bir buçuk yıl hapse mahkum olarak göçtü. Onun gözleri davasını gerçekteşmiş görmeden kapanamaz . Sözlerimi canım Üstad'ımın iki mısraı ile bitirmek istiyorum;

“Ey genç adam, bu düştur sana emanet olsun;  
Ötelerden habersiz nizama lanet olsun!.

---

# Üstad'ı Anlamak

## ÜSTAD'I ANLAMAK

Necip Fazıl, 1904 İstanbul doğumlu...Dava adamı...daha ne olsunki!!

Birde meydan adamı tabii! Gençlerin körelmiş heyecanını, paslanmış şevkini bir kıvılcımla yangın yerine dönüştüren kişi... Bunu sözle yapmak en kolayı sanılsa da, etkisi ancak sözün, söylenen kalpte bulunduğu makes ile yapılır. Yani ağızdan çıkan kulağa girer, kalpten çıkan ise kalbe...

İşte kalplerin tam orta yerine dokundurmuş sözü Üstad! Öyleki ölümünden sonra mazi olmamış, eserleriyle hayat bulmuş bir zat-ı muhterem. Meselede bu değil mi zaten, yalnızca hayatında değil, ölümünden sonra da sesine ses bulabilmek! Tartışılır elbet, sesine istediği frekansı bulup bulmadığı.

İşte 25 Mayıs'ta Necip Fazıl Erenköyde ki evinde ruhun üçüncü evresini tamamlayıp, dördüncü evreye göç etmiştir.Sekeratı mevt halinde açılan perde (tabii bizce meçhul) ne intiba verdiyse, Üstad şöyle der son deminde:

-Demek böyle ölünmüş...

Ve ardında yetiştirdiği gençler şimdi onun sesiyle konuşuyorlar.

Hayat için bulduğu anlamı hiç yitirmemek; bu muhtaç olduğumuz istikamet iksiri Necip Fazıl'da görülebilecek en net ışıktır bence...1943'te yayımlanmaya başlanan ve tam on dokuz kez kapanan dergiyi hiç yılmadan yeniden çıkarmak bunun güzel bir ispatı olsa gerektir...

0'nun azmine, heyecanına muhtaç bir nesil hüküm sürmekte şimdilerde...Anlamalı artık, aşksız, heyecansız, bitap gönüllerle yürünmüyor bu yollarda... Dostlar; kalpler yenilmeden, bedenleri yenemez kimse!! İnsan önce davanın Muzafferiyetine inanmalı ve hayatı öyle yaşamalı...

Bir gün treni kaçırmış, öfkeli öfkeli gar'dan dönüyormuş Necip Fazıl. "Ne o üstad treni mi kaçırdın?", demişler. "Hayır", demiş "kovdum gitti". Böyle bir adam...

Ardından bir fatiha ikram buyrun efendiler...

---

# Üstad'da Baba Mefhumu Ve Üstad'ın Çocuk Sevgisi

## ÜSTAD'DA BABA MEFHUMU VE ÜSTAD'IN ÇOCUK SEVGİSİ

*Üstad Necip Fazıl'ın Anne Sevgisine Karşı, Baba İlgisizliği...*

Üstad Necip Fazıl uç noktalarda yaşamış, karakter olarak med ve cezirler arasında mekik dokumuş bir sanatkârdır. Deliliğe yaklaşan bir zekâyâ sahiptir. Sıradan insanlar için çok önemli, çok hayatiyet kesbeden davranışlar Üstad için oldukça olağandır. Çünkü o "Üstad"dır. Üstad olduğunun da farkındadır. Bir başka ifadeyle, kendisinin çok zeki ve ayrıcalıklı olduğunun bilincindedir.

Bir bakıma onun yaşam boyu mücadelesi başkalarıyla değil, kendisiyledir, kendisini aşma mücadelesidir. Üstad'ın kişiliğini anlamak ve tahlil etmek bu yüzden çok zordur. O hem gururlu, hem alçak gönüllü birisidir. Gözü pektir, atılgandır, korkusuzdur. Anarşizme varan bir kuralsızlığa meyyal, aynı zamanda çok düzenli, çok kurallı... Çoğu insanın aklına bile getiremeyeceği şeyleri yapmaktan hiç imtina etmez. O başladığı bir konuyu sonuna kadar götüren adamdır. Bütün bunlar çalkantılı bir yaşamın ona bir getirisi midir? Yoksa uç noktalarda dolaşmaya meyyal bir fıtrat taşıması mıdır, bilinmez. O topyekûn bir sanatçıdır. Sanatçı kişiliğinin kimi zaman dava anlayışını gölgelediği dahi söylenir.

Komple sanatçı bir kişilik olan Necip Fazıl'ın, nasıl çocukluk

dönemi geçirdiği de önemlidir. Mutlu mu yoksa mutsuz mu? Onun zıtlıkların bileşkesi olan mizacını tahlil etmenin, anlamının en iyi yöntemlerinden biri de budur. Ne var ki bu yazıda bizim çabamız olayı bütünüyle tahlil etmek değil, yalnızca değinmek, bazı örneklerden hareketle açılımlarda bulunmaktır.

Necip Fazıl'ın eserlerinde "Baba" motifinin ya da figürünün yeri yoktur. Babasına karşı alabildiğine ilgisiz ve soğuktur. Babasının yerine Büyükbabasını koymuştur. Büyükbabasına ise hayrandır. Onu rahmetle anar ve önemser. Nitekim Üstad Necip Fazıl'ın bir çocukluk hatırası olarak aktardığı aşağıdaki olay anlattıklarımızın gerçekliğini ortaya koyacak mahiyettedir:

" Yatakta Büyükbabamla beraberim ve hep kürkünün içindeyim. İlk dini telkinlerimi ondan aldım. Yatakta ondan dini menkıbeler dinliyorum... Hz. Ali'ye onun emsalsiz kuvvet ve şecaatine dair bir menkıbe dinlerken soruyorum:

-Büyükbaba! Hz. Peygamber mi daha kuvvetliydi, Hz. Ali mi?

Beş yaşındaki çocuk saffetinin içinden fıskıran bu soru, büyükbabama, hem çocuklara hem de büyüklere verilebilecek cevapların en güzelini veriyor:

-0 kimseyle ölçülmez. 0'nda peygamber kuvveti vardı...

Büyükbabamın "0'nda peygamber kuvveti vardı" sözünü hecesi hecesine hiçbir zaman unutmadım..."

Görüldüğü üzere Büyükbaba onun yetişmesinde etkin bir rol oynamıştır. Nitekim Necip Fazıl'ın "sözünü hecesi hecesine hiçbir zaman unutmadım" ifadesi bir yandan büyükbabasına ve bir yandan da onun verdiği bilgilere atfettiği önemi çok güzel hulâsa eder.

Babasına olan ilgisizliği, annesi için geçerli değildir. Anne ümmidir, fakat Üstad'ın dünyasında her anne gibi müşfik, koruyucu ve kollayıcı olarak yerini almıştır. Nitekim kaleme aldığı "Anneme mektup" ve "Anneciğim" şiirleri bunun en açık



nişanesidir. Özellikle de “Anneciğim” şiiri. Şöyle ki:

“Ak saçlı başını alıp eline,

Kara hülyalara dal anneciğim!

O titrek kalbini bahtın yeline,

Bir ince tüy gibi sal anneciğim!”

Güçlü anne motifi onun için bir sığınaktır. Babanın boşluğunu da dolduran bir sığınak. Annesine olan bağlılığı, sevgi ve ünsiyeti gece karanlıklarında ecinnilere karşı, karanlığın tılsımlı korkularına karşı bir kalkan mesabesindedir...

Ya korkuları? Çocukluk döneminde korkuları, vehimleri insan zihnini zorlayacak cinstendir. “O ve Ben” adlı eserinde, geceler boyu korkunun kısılcığında devindiğinden, yatağında hedefsiz korkularla titrediğinden söz eder. Gecenin sessizliği içinde konağın uğultusuyla bir ıssız ormandaymış gibi titrer. Kapılar esrarlı bir şekilde gıcırda, merdivenlerden, sofalardan cinlerin ayak sesleri gelir. Yaşadığı büyük konak onun için geceleri dünyanın en korkunç alanıdır...

Bunlar onun sanatçı kişiliğini nasıl etkilediğine dair sorulması gereken çok önemli bir sorudur.

Çocukluk döneminde iki büyük ölüm, onun korkularını daha bir keskinleştirir, daha bir tetikler. Bu Büyükbabası ve kız kardeşi Selma'nın peş peşe ölümleridir.

Eserlerinde“aile” olgusu deyince Necip Fazıl, Annesini, küçük yaşta ölen kız kardeşi Selma'yı, bir de büyük babasını hatırlar, onlara büyük değer atfeder. Babası noktasında ise eserlerinin bir iki yerinde “babasının çocukken çok haşarı olduğunu, bu hali yüzünden durulur düşüncesiyle 16–17 yaşında erkenden evlendirilmesinden bahseder. Bir de onun 33–34 yaşlarında ölmesinden söz eder. Hayatı boyunca kendisine fazla bir alâka göstermediğini söylemeyi de ihmal etmez.

Annesi ise bir şefkat örneği olarak çok değerli bir konumdadır. Yalnızlığını paylaştığı bir dayanak. Bu yüzden onun isteklerini çok önemser ve kale alır. Şair olması da annesinin ondan isteğidir. Bunu da bütün şiirlerini topladığı “Çile” adlı şiir kitabında takdim bölümünde şöyle hikâye eder:

“Şairliğim on iki yaşında başladı.

“... Annem hastanedeydi. Ziyaretine gitmiştim... Beyaz yatak örtüsünde, siyah kaplı, küçük ve eski defter... Bitişikte yatan veremli genç kızın şiirleri varmış defterde... Haberi veren annem, bir ân gözlerimin içini tarayıp:

– Senin, dedi; şair olmanı ne kadar isterdim!

Annemin dileği bana, içimde besleyip de on iki yaşına kadar farkında olmadığım bir şey gibi göründü. Varlık hikmetimin ta kendisi... Gözlerim, hastane odasının penceresinde, savrulan kar ve uluyan rüzgâra karşı, içimden kararımı verdim:

– Şair olacağım!

Ve oldum”

Hem de annesinin isteğiyle, “anadan doğma şair...”

“Şairlerin Sultanı” olur.

\*\*\*

*Üstad Necip Fazıl'da Çocuk Sevgisi...*

Dünkü yazımızda Üstad Necip Fazıl'ın çocukluk dönemine kısmi olarak temas etmiştik. Bugün de onun çocuk sevgisine değinmeye çalışacağız. Necip Fazıl cins bir beyindir. Karakter itibariyle de zaafı olan biri. Çoğu zaman nefsinin gelgitleri arasına sıkışıp kalmıştır. Nefsinin buyurganlığına kâh teslim olur, kâh kafa tutup direnir. Direnemediği zamanlarda nefsine teslim olmanın peşi sıra gelen acı, ıstırap ve pişmanlık had safhadadır.

Gençlik yıllarında yalnız ve kimsesiz bir ağaç gibidir. Payanda noktası yoktur. Baba sevgisine ve güvencine hep açıktır. Babasının annesini bırakıp bir başka kadınla evlenmesi onu fazla etkilemez. Çünkü baba simgesinin getirisinden mahrumdur.

Onun hayatının her döneminde korkuları olmuştur. Nitekim o korkularının varlığını kabul edip, onları “metafizik tırmalamalar” olarak telâkki eder. Gaibi tırmalama hadisesi... O yüzden korkuları ruh sakatlığı ve arazi içeren korku nev'inden değildir. Hakikî esrarı bir nevi arama cehti, arama çabası...

Necip Fazıl'a göre sevilen her şeyden korkulur. Sevgi korkudur, sevgisiz korku olmaz. İşte böyle biridir Necip Fazıl.

Mutsuz geçen çocukluktan kaynaklanıyor olsa gerek, bir söyleşide, kendisine çocukları sevip sevmediği sorulduğunda, evleninceye kadar çocuktan nefret ettiğini söyler. Mânâsız bir surat bağırarak, edecek falan gibi... Fakat Efendi Hazretleri ısrar eder. Evlen... evlen... evlen de evine geleyim, diye. Evlendikten sonra babalık onu müthiş istila eder. Üç erkek iki kız çocuğu olur. Sonra onu torun sevgisi istila ve cezbeder. (/Bu mesele Üstadın Konuşmalar kitabındaki bir röportajda geçmektedir. Tıklayınız./reyhan)

Üstad'ın “çocuk sevgisinin evlendikten sonra başladığı” cümlesi aslında pek gerçeği yansıtmamaktadır. Nitekim küçük yaşta kardeşi Selma ile ilgili bir anısı vardır ki hayat boyu her aklına geldiğinde yüreğini acıyla kavurur. Şöyle ki:

Bir gün kız kardeşi Selma ısırılmış bir elma ile onun yanına gelir ve “Sevgili ağabeyciğim, büyükbabamın sana verdiği bir lirayı bana ver, ben de sana elmamı vereyim. Biraz ısırardım, ama ziyarı yok”, der. İşte bu olay her aklına geldikçe, her hatırladıkça pişmanlık duyar, hayıflanır. Nedeni ise, “neden elmayı kardeşinden aldığıdır. Parayı verdiği gibi elmayı da almayabilirdi. Oysa o elmayı almıştır.” Sonra ısırılmış elmasını aldığı kız kardeşi Selma küçük bir tabutla evden

çıkarılıp son yolculuğa uğurlanır. Geriye ağabeysine miras olarak ölüm ürpertisinin yanı sıra bir de verdiği yarım elma acısını bırakmıştır. İşte Necip Fazıl gibi anadan doğma bir şairin ruh dünyasıyla ilgili bu hadise çok önemli doneleri taşır.

Bu noktada Üstad'ın en değer verdiği yazar ve şairlerden biri olan merhum Âkif İnan, Üstadla ilgili hatıralarını konu edinirken, Üstad'ın çocuk sevgisinin had safhada olduğunu vurgular. Merhum İnan'ın bahsettiği dönem Üstad'ın evlenip çoluk çocuğa karışıp, çocuk sevgisinin istila ettiği dönemdir. Zaten Akif İnan da biz onun çocuk sevgisine sonradan vakıf olduk diyerek, konuya dair gözlemlerini şöyle aktarır:

“Üstad bize her gelişinde, kapıdan girer girmez, daha birkaç yaşında olan kızıma bağırarak seslenir:

– Evlaaaat!

Genellikle bir şeyler getirmiştir, hemen verir çocuğa.

Bir defasında hediye getirmeyi unutmuş. Eve birlikte geliyoruz. Evde ise bizi bekleyen bir kalabalık var. Üstad yolda birden bire arabayı durdurttu ve hemen bir mağazaya girdi. Durumu anladım, vazgeçirmek istedim. Üstad dükkânı velveleye veriyor:

– Başka neleriniz var, dört yaşında bir çocuk için, getirin bakalım.

Önünde bir sürü elbiseler, kazaklar yığılmış. Beğenmiyor:

– Şu küçük gelebilir, bu büyük, onun rengi uymaz.

Diye de konuşuyor. Artık dayanamadım:

-Üstad'ım, dedim, kendinizi yormayınız, nihayet çocuktur.

Birden bana:

-Yaa, sen öyle mi sanıyorsun? diye cevap verdi.

Çocukları bu derece önemsemesine hayret etmiştim.

\*\*\*

Bir gün bize benden evvel gelmiş Üstad. Bizim küçük 'buyur' etmiş salona 'Üstad Amcası'nı. Ve hemen yanına bebeklerini almış konuşmuşlar:

– Gel, Üstad Amca, seninle evcilik oynayalım; sen baba ol, ben de anne.

– Peki.

– Haydi, şurası da evimiz olsun demiş bizimki. Yani yemek masasının altını göstermiş. Buna da:

– Olur. demiş Üstad. Üstad'ın masanın altına, yani evlerine girmesini istemiş bu sefer. Sokmuş da.

– Haydi, şimdi ayaklarını uzat, üstüne çocuğu yatıralım, salla uyusun.

Ben eve girdiğimde bu manzarayı gördüm. Üstad ayaklarıyla bebeği sallamakta. Kızımı haşlayacaktım ki, Üstad haykırdı:

– Bu çocuk bir dâhi Azizim, bayıldım. Müthiş eğlendirdi beni.

\*\*\*

Torunu Emrah olalı, âdeta Üstad'a yeni bir konu çıkmıştı. Ankara'ya bir günlüğüne bile gelmiş olsa, eve telefon eder, Emrah'ı sorardı.

– Üstad'ım Emrah nasıl? şeklindeki ilgimizden çok mutlu olurdu. Çok kabiliyetli sayardı torununu.

Şöyle derdi:

– Bazen kabiliyet, böyle bir nesli atlayarak zuhur ediyor. Bende de öyle olmuştur; Babamla değil, Büyükbabamla izah edebilirsiniz beni.

Emrah'a her hangi bir hediye almadan gitmezdi Ankara'dan. Bir defasında:

– Her şeyi var Emrah'ın, ama yine de alıyorum: Bir oda dolusu oyuncağı var. Uçaklar, arabalar, tabancalar. Bizim Cahit Zarifoğlu da:

– 0 oyuncaklarla bir dükkân açalım Üstad'ım.

Diyerek Üstad'ı bir hayli keyiflendirmişti.”

\*\*\*

Yukarıda torunundan bahsederken “beni babamla değil, büyükbabamla izah edebilirsiniz” ifadesi oldukça dikkat çekicidir. Diğer taraftan şairin ruh dünyasında sevgi ve korkunun birlikte akort ettiği doğrudur. Şairler tekin insanlar, yani sıradan insanlar değildir. Ne var ki sevgiyi de en fazla tadan ve sevginin “rengini” bilen insanlardır... Söz fazla uzadı, biliyorum. Öyleyse biz de Üstad'ın “Babadan Oğula” başlığını taşıyan şiirinin bazı mısralarıyla yazımızı bitirelim:

“Eve dönmez bir akşam;

Ve gün yüzlü çocuğu,

Sorar: Nerede babam?

Bakarlar, oldu, bitti;

Gelir, derler çocuğa,

Baban attâya gitti.”

(Fahri Güven – Milli Gazete)

---

# Üstad Necip Fazıl'ı Trabzon'da 'Öfke'siyle Görmek

## ÜSTAD NECİP FAZIL'I TRABZON'DA 'ÖFKE'SİYLE GÖRMEK

"Bir gün akşam olur biz de gideriz,  
Kalır dudaklarda şarkımız bizim!"

25 Mayıs günü Üstad Necip Fazıl'ın doğumunun 105., ölümünün ise 25. yıldönümü. Büyük fikir adamlarını takvimin belli aralıklarına sıkıştırmanın manâsızlığı ve gereksizliği bir yana, onları zoraki "unutmama" da bize mahsus "kadir bilme"lerden olsa gerek. Vefat yıldönümünde de olsa, kalp atışlarını, nefesini halâ hissettiğimiz ve hissedeceğimiz Üstad Necip Fazıl'ı kendisinde önemli izler bırakan Trabzon'da daha derin hissetmek, hissettirmek zorundayız.

Bu vesileyle de olsa onu; "her an yaşayan" ve "onunla yaşadığımız ve yaşayacağımız" bir "yol aydınlatıcısı" bilerek, özellikle Trabzon gibi "medeniyet şehirleri"nin hatırlaması gereken "büyük kılavuzlar"dan bilmemiz, görmemiz gerekiyor. Bu anlamda "Şairler bizim medeniyetimizin yeniden inşasını sağlayacaklardır.." diyen düşünce adamının işaret ettiği herhalde Üstad Necip Fazıl olsa gerek..

O ki; müthiş bir mes'uliyet hissi altında insan memuriyetinin yakıcı bir şekilde idrakindedir:

"Ben ki toz kanatlı bir kelebeğim, minicik gövdeme yüklü kaf dağı

Bir zerreciğim ki arşa gebeyim, dev sancılarımın budur kaynağı".

Büyük düşünce adamlarının-şairlerin, düşüncelerine-mısralarına zaman zaman zemin teşkil eden medeniyet şehirleri, onları etkilediği gibi, onlar da o şehirlere ayrı bir mana katarlar, kendilerinden 'değer'ler yüklerler.

Üstad bunların en önemlilerindedir..

Trabzon'un Üstad'ın şiirinde, hikâyelerinde iz bırakmış önemli bir yeri vardır. İnsan ve yağmur ilişkisinin ifade edilmiş en

müthiş formu olan “Bu yağmur” şiiri, Doğu Karadeniz insanını bir kadının derin hissiyatında hikâyeleştiren “Deniz” isimli ve “Kop dağındaki dükkân”, vs. gibi hikâyeleri doğrudan Trabzon’un ve Trabzon insanının onda bıraktığı izlerin “derin” ifadeleriyle doludur.

Gelelim yazımızın başlığıyla Üstad’ın Trabzon ilişkisine.. Aşına olanların bildiği gibi fikir ve öfke Üstadda iki ayrılmaz kavramdır. Birini diğerinden ayırdığınızda ortada artık Üstad yoktur.

Üstadın Anadolu’yu bir fikir ağı olarak dokuduğu 1960’lı yıllarda konferans için geldiği Doğu Karadeniz insanını “iman öfkesi bakımından gözü karalar yatağı” olarak nitelemesi, bugün üzerinde durulması ve derinlemesine yorumlanması gereken önemli bir ifadedir. Çünkü Üstad’da birbirinden ayrılmaz iki temel kavram olan “fikir” ve “öfke”, doğu Karadeniz insanına yöneltilmiştir.

Doğu Karadeniz insanı, üstadın satırlarında bu iki önemli kavram arasına oturtulmuştur. Üstad’ın bizzat kendisi anlatıyor:

“Trabzon ve Rize... Büyük Doğu hazırlığı içinde... Gecedен sabaha, birbirini takip edici dörder saatlik iki konferans...

33 yıl evvel en genç yaşımda banka memuru olarak bulunduğum Trabzon’u yeni inşalarla zenginleşmiş fakat ana çizgileri bakımından şekil değiştirmemiş buldum. O zamanlar, işten çıkınca oturmayı itiyad edindiğim gür ağaçlı Belediye Bahçesi, ortasındaki heykel müstesna, yerli yerinde... Yine o zamanlar kalmakta olduğum otel de, beyaz badanasına kadar aynı... Açık penceresinden 33 yıl evvelki odamın karyolası görünüyor. Trabzon’da geçirdiğim bütün bir yaz mevsimi boyunca gökten pudra gibi dökülen sinsî bir yağmur, bu yağmur altında çektiğim çılgınlık buhranları ve yazdığım “Bu Yağmur” şiiri...

Bu yağmur, bu yağmur, bu kıldan ince  
Nefesten yumuşak, yağan bu yağmur.

“Konferansı, Rize’ye geçişim vesilesiyle birkaç saat içinde tertipleyen Trabzon’da gördüğüm hassasiyet büyük oldu.



Fevkalade ateşli ve derin köklü örneklerine rağmen muhtelif cereyanlara açık ve biraz bulanık sandığım Trabzon'da, oranın iç ve has madeni olarak öyle som ve berrak bir halkaya rastladım ki, su yatağında cilalı taş ararken elmas bulmuşçasına şaşırdım. Trabzon'da, yanaklarımın üzerinden geçen dudaklar yüzümü yaraladı ve bana oradan beklediğim ve umduğumun çok fazlasını verdi.

"Karadenizin iman öfkesi bakımından gözü karalar yatağı" diye hitap ettiğim Rize'de ise tam beklediğimi ve umduğumu buldum. Sabahın dokuzunda ve iş gününün başlangıcında, binlerce Rizelinin koşup koşup geldiği, öğle vaktinden ileriye kadar dinlediği ve alakasını en keskin tezahürlerle belirttiği konferans...

Otomobillerle durgun deniz süresince Trabzon'a doğru süzülürken düşünüyordum ki, coştığı zaman hisarlar boyu yükselen Karadeniz'in dış yüzleri durgun gözükaraları da, coştular mı, tepelemeyecekleri engel olmayan insanlardır.."

Bugün "iman ve öfkesi"yle bu insan doğu karadenizde yaşıyor mu ? Veya şöyle soralım: Bugünkü doğu karadeniz insanının varlığında "iman ve öfke" ne derece hakimdir? Bu soruya, hamasî bir kapı aralamadan ve hiçbir tereddüde düşmeden doğrudan "evet" demek, gerçeğin ifadesi olsa gerek.

O'nun "iman ve fikir öfkesi"ne dair cümlelerini okurken, İnsanı kaslarından ve sinir sisteminden ibaret tahayyül ediyorsanız ne O'nu ne de doğu Karadeniz insanını nitelemesini anlıyorsunuz demektir.

Bu iman ve "fikir öfkesi" üstadda yerini şöyle buluyor:

"Kollarımız, kuvveti nasıl sinir cümlemizde bulursa, herhangi bir dünya görüşü de, sinir cümlesini fikir öfkesinde ele geçirir. Fikir öfkesi, düşünüş tarzlarının asabî cihazı, manivelâsı, icra müessiridir. Zihin onun sayesinde dinamizmaya kavuşur, yıldırır, kudrete erer, cansız bir ölçü kalıbı olmaktan kurtulur. Tek kelimeyle fikir öfkesi, kıymet hükümlerimizin hamle ve irade kaynağı... Onsuz fikir, duvarda veya sandıkta, evde veya dükkânda, kalabalıkta veya tenhada, ikide bir ötmekten başka hikmeti olmayan aptal bir guguklu

saattir.

Fakat öfkesiz fikir ne kadar acıklı bir manzaraysa, fikirsiz öfke de o nisbette merhamete lâıyık bir levha... Ruhî teessürlerini herhangi bir görüş sistemine irca edemeden, rasgele bağırın çağırın, kıran dökün, tepinen dövünen bünyelere, haklı olarak hasta der, geçeriz.

Harikulâde muvazene, öfkesiz fikirle fikirsiz öfkenin arasında yerini bulan, müşterek bir akıl ve sinir nakiliyetinde..."

Üstadın 1940'lı yıllardaki bu ifadeleriyle bugün Trabzon'a baktığımızda aynı heyecan ve "öfke"yi görebiliyoruz ancak bu öfkenin fikirden kopmuş, iradî hareketliliği kalmamış metal bir bilya halinde başıboş yuvarlanmaması ve "Trabzon'lu öfke"nin yeniden, fikirle yatağını bulması gerekiyor.

Köşemizin sınırlarını daha fazla genişletmeden, Üstad'ın Ulu Hakan Abdulhamit isimli kitabının en sonunda söylediği bir cümleyi deforme ederek yazımızı bitirelim:

"Necip Fazıl'ı anlamak her şeyi anlamak olacaktır!"

"Herkesin beklemeye başladığı mutlaka gelir!" ve "Ey bizi anlayacak, isterse tek kişi olsun, fikir ve dava çilekeşi adam, sana hitap ediyoruz!" diyen Üstad'ı bütün hücrelerimize kadar hissedebiliyor, anlayabiliyor, yaşatabiliyor ve bekleyebiliyor muyuz?

Bu vesileyle, başta onun sığındıklarına sığınarak kendisine rahmet, dua, bağlılık... Şefaat...

Yahya Düzenli/Günebakış

---

# Üstad Necip Fazıl Bir Nesil Yetiştirdi

ÜSTAD NECİP FAZIL BİR NESİL YETİŞTİRDİ

Mustafa Miyasoğlu, ölümünün 11. yıldönümünde Üstad Necip Fazıl'ı anlattı...

Sorular: Arslan Balcı

– Üstad Necip Fazıl'ın şahsiyeti, fikirleri ve Müslüman gençlik üzerindeki etkilerini anlatır mısınız?

Necip Fazıl, Cumhuriyet döneminde eser veren bir şahsiyet olarak, üç merhalede ortaya çıkan mücadelesiyle özetlenebilir: Şahsiyet mücadelesi, sanat mücadelesi ve iman mücadelesi... İlk eserinin 1923 yılında yayınlanmasından 1983 yılındaki ölümüne kadar 60 yıllık dönemde, dostu ve düşmanı en çok olan bir sanat edebiyat ve mücadele adamı görünümündedir. Resmî ideolojiye alternatif olmuştur. Şahsiyet mücadelesi verdiği dönemlerde sanat mücadelesinin iç içe girdiğini görüyoruz. Büyük eser ve ona esas olacak fikirlerin peşinde olduğu dönemde, artık onun yeni Türk edebiyatı içinde vazgeçilmez bir yeri vardır. Yani pek çok genç sanatçı arasında, kendine özgü şahsiyeti ile Necip Fazıl öne çıkmış, mizaç ve telâkki ile Nazım Hikmet'in karşısında bir-kutup oluşturmuştur. 1930-1940 yıllarında bu iki ayrı ve zıt temayülün, birisi materyalist, diğeri ruhçu olan iki telâkkinin sanat çevrelerinde tartışıldığını görüyoruz. 1940'lı yıllarda, 1934'te, yani Ben ve Ötesi gibi çok önemli şiir kitabını yayınladıktan iki yıl sonra tanıdığı Abdülhakim Arvasî adlı büyük zâtın -bir çeşit-tasarrufu ile iman mücadelesine başlar. Büyük Doğu dergisi, bu mücadelenin adıdır. Artık o, şu "noktalama"nın ifade ettiği şuurun peşindedir:

"Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış:

Marifet bu, gerisi yalnız çelik-çomakmış..."

Bu mısralann şairi, o dönemin en önde gelen şahsiyetidir. Şiirleri kadar hikâyeleri de okul kitaplarına, antolojilere girmiştir. Bir Adam Yaratmak adlı eseri, bir dönem boyunca, Şehir Ti-yatroları'nda kapalı gişe oynamış ve Necip Fazıl, bu toplumun "beklenen sanatkâr"ı olduğu imajını herkese vermiştir. Bazı resim sergileri bile, onun açış konuşmasıyla kendilerini takdim etmişlerdir. Yahya Kemal-Ahmet Haşim

neslinden sonra, Cumhuriyet döneminin en önemli sanatçısı görülmeye başlanmıştır. Bu sanatçı, bir süre sonra dünya nimetlerini, resmî ideolojinin bütün imkânlarını bir yana bırakarak ve üniversite hocalığından da istifa ederek, iman mücadelesine başlar. Bunun her toplum ve kültür için önemi büyüktür. Elbet etkisi de büyük olacaktır. 1943-1983 arasında, kırk yıl süren iman mücadelesinin, yalnız Türkiye’de değil, öteki Ortadoğu ülkelerinde de etkisi görüldü. Maalesef bu büyük etkinin merkezindeki şahsiyetin İslâm düşüncesi Türkiye’den önce Mısır’da inceleme konusu yapıldığı halde (Dr. Azza El Savi, Üstad Necip Fazıl) son devir İslâm uyanış ve düşünüşte çok büyük etkilere sahip oldu, pek çok neslin yetişmesine katkıda bulundu, düşünce kadar sanat ve edebiyat alanında da müsbet gelişmelere öncülük etti, ama yeterince anlaşılıp incelemelere konu olmadı. Türkiye’deki sosyal ve siyasî gelişmelerdeki etkisi ise, başlı başına önemli, İnönü devletçiliğine karşı-yürüttüğü mücadele yüzünden zindanlara da düştü...

– Üstad fikir ve sanat hayatımızda bir ekol meydana getirebildi mi?

– Bazı şahsiyetlerin etkisini “ekol” kavramı ile ifade etmek, bir bakıma onu küçültmek demektir. Evet, Necip Fazıl’ın 1940-1970 arasında böyle bir etkisi vardı. Bazı isimler onun dili ve üslubuyla yazılar, şiirler yayınlıyorlardı. Ama zamanla bu etki onların dil ve üslûp yakınlıklarını aşan ve bütün yakın dönem Türk edebiyatını içine alan bir yaygınlığa ulaştı. Bu bakımdan, Cahit Sıtkı, Fazıl Hüsnü ve Atilla İlhan’daki etkileriyle, Sezai Karakoç, İkinci Yeniciler ve bir kısım tiyatro yazarları üzerindeki etkilerini birbirinden ayrı değerlendirmek gerekir. Tıpkı Yahya Kemal’in çağdaş şiir dilimizin oluşumundaki etkisi gibi. Necip Fazıl, “Büyük kökler”in, “Çile”nin, “İstırab”ın, “Mukaddes Emanet”in, “Ruh Muvâzenesi”nin, “Tarihi Misyon”un, “Metafizik Ürperti”nin, “İman İştîyâkı”nın ve son olarak da bunları topluma mâl etmenin mücadelesinin sözcüsüdür. Bu bakımdan da o

bir ekol değil, pek çok ekolde tesir sahibidir. Pek çok nesli etkiledi.

– Üstad öldükten sonra ortaya çıkan, onun lehinde ve aleyhinde görülen gelişmeler hakkında ne düşünüyorsunuz?

– Necip Fazıl yaşarken olduğu kadar ölümünden sonra da çok büyük yankılara sebep oldu. Bunların hepsi olumlu değil. Bir kısmı “fart-ı muhabbetten” tuhaf şeyler söyledi, bir kısmı da onu günlük olaylar içindeki telâşlı ve kavgacı görünüşüyle tasvir eden portreler yayınladı. Hatıralarının bir çoğunda Üstad, gereksiz teferruatla anlatılmaya çalışıldı, eşsiz tarafları gölgelendi. Solcu ve materyalist çevreler onu sadece büyük bir şair ve tiyatro yazarı olarak anlatırken, elbet Müslümanlar onun sembol-leşen “Mücahid” kimliği üzerinde durdu. Bugüne kadar, on derleme ve inceleme kitabıyla, ölümünden hemen sonra yayınlanan dört derginin özel sayıları, onu çeşitli cepheleriyle incelemeye-çalıştı. Böylesine çok cepheli bir şahsiyet küçük hitabesinden Çöle İnen Nur ve Bir Adam Yaratmak piyesine kadar sistemli olarak İslâm’ı anlatmaya çalışmasıyla çaplı ve vukufu incelemelere konu olmalıydı, olmadı. Üstad’a “Sultan’üşşuara” unvanı verilmesine sebep olan Ahmet Kabaklı’nın gösterdiği vefa, çoğukişide maalesef görülmedi. Orhan Okay’ın şiiri çevresinde yaptığı çalışmalarla bir grup arkadaşla hazırladığımız Necip Fazıl Armağanı (1984)da beklenen incelemelere yol açamadı. Fakat zaman zaman Üstad, çeşitli vesilelerle ve Büyük Doğu Yayınları’nın neşrettiği kitaplarla hep gündemde kaldı. Kısacası, Üstad hâlâ uzmanını bekleyen bir büyük külliyat bırakarak edebiyat âlemine gitti. O görevini yaptı, ama biz değil...

– Kadir Mısıroğlu’na göre Üstad tuhaf bir şahsiyet... Herkes onun yayınladığı “Üstad Necip Fazıl’a Dair” adlı kitaptan farklı bir sonuç çıkarmış. Siz bu konuda ne diyorsunuz?

– Kadir Bey’in kitabını ben de okudum, müsbet bir sonuç çıkarılamaz o kitaptan. Yahut şöyle söyleyeyim: Kadir Bey, önsözünde ve kitabın bütününde öyle bir maksat güdüyor ki, ona

böyle bir tavır yakışmaz. Buna tenkid de denmez elbet. Kitabı okuyan skandal meraklısı biri tuhaf hükümler çıkarabilir. Özellikle hatıralarına yer verdiği kısımlarda ortaya çıkan Necip Fazıl portresi, zaten Kadir Beye de tuhaf sorular sorduruyor. Ama Üstad'ın ölümünden sonra böyle soruların neşri, hak ve hakikat aşkı ile de olsa, bence gereksizdir. Çünkü bir insanın ölümünden sonra, "Mülahazat hanesine düşülen notlar" değil, son hükümler yazılıp yayınlanmalıdır; iki kişinin bildiği şeyler değil tabii. Çünkü her şey bitmiş, Üstad ölmüştür. Bu yazılanlara cevap verme imkânı yoktur, o yüzden de gereksizdir. Hatalarını tashih ise, ancak o konudaki kitaplarda yapılabilirdi. Bir şahsiyet tam olarak değerlendirilmeden hatalarıyla anlatılamaz. Bir de üslûp "ölülerinizi hayırla anın" emrine uymuyorsa, insanlar mazur; o zaman kasıt aranır. Bu yüzden, Kadir Bey'in bütün eleştirileri hedefine varamıyor, dönüp bumerang gibi kendi başına dolanıyor..

– Bazı solculara göre Necip Fazıl, sosyalizm ve komünizme karşı çıkarak kemalistlere hizmet etmiştir. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

– Bu iddia, hatırladığım kadarıyla Yalçın Küçük'ten başka hiçbir solcu tarafından benimsenmedi. Bilindiği kadarıyla, ondan başka kimse Osmanlı Devletiyle Türkiye'yi emperyalist olarak nitelendirmedi. Bu adamın "klinik ve vak'a" olduğunu, yine onun gibi "klinik bir vak'a" olan Aziz Nesin söylemişti. Böyle bir iddiayı tartışmak, delillerin zırvalarını ciddi bir şey gibi incelemeye benzer. Komünizme her karşı çıkan kapitalist olsaydı, din ve iman diye bir şeyden bahsetmek mümkün değildi. Yalçın Küçük'ün imandan nasibi olmadığı için böyle iddialar ileri sürmesi, kendi çevresi tarafından da ciddiye alınmadı. Kaldı ki, Necip Fazıl ömrü boyunca, özellikle son kırk yılını kemalizmin bezirganlarına karşı mücadele ile geçirmiştir. Sosyalizmde bile bir fikir kırıntısı buluyordu, ama kemalistleri böyle bir haysiyete bile erişmemiş görüyordu. Nasıl olur da onlara hizmet etmiş olabilir? 0

yüzden mi mahkum öldü?..

– Ölümünün 11. yıldönümünde, Üstad Necip Fazıl'ın Türkiye için ifade ettiği manalar üzerinde neler düşünüyorsunuz?

– Necip Fazıl, daha genç yaşlarda bile “Bir millete şeref verecek şair” diye anılmış, onu Fransa'ya gönderen hocası Prof. M. Şekip Tunç, “Tarihin malı olduğunu unutmama” demiştir. 21 yaşında tarihin malı olduğu söylenen genç, bu iddiayı haklı çıkarmış, bugün gerçekten tarihin malı olmuştur. Bu şuurla bir ömür eser vermiştir. Hem de çok önemli vasıflarla: Sultanüşşua-ra, islâm mücahidi, büyük hatip, büyük tiyatro yazarı, hikayeci, tezli tarih yazarı, büyük mütefekkir... Bu sıfatları şahsında toplamış bir başka şahsiyet, yalnız bizde değil, bütün dünyada yok.

Bu vasıflarının temelindeki İslâmî şuur ve din büyüklerine bağlılık, benzeri hiç bir çağdaş İslâm ülkesinde görülmecek önem ve değer kazandırmıştır ona. Türkiye eğer İslâm ülkelerine ulaştıracak bir mesaja sahipse, bu, Necip Fazıl ile mümkün olmuştur. 1967-77 arasında yetişen MTTB Nesli onun eseri. Üstad, ulaşılmış bir seviye olarak çağımızda gurur duyulacak, bay-raklaştırılacak özelliklere sahiptir. Ama onun zihniyetimize yaptığı müsbet tesir, bundan daha az önemli değildir. Özlediği nesli böyle anlattı. Onun yeterince incelenmesiyle, bu özellikleri anlaşılacaktır. Artık hatıralara bağlı bölük pörçük portreler bir yana bırakılmalı. Hatalarını, ondan daha iyi ortaya koyacak kimse yok, fert planında, Fikrî ve dinî eserleri, uzmanları tarafından incelenmeli. Vakıflar böyle tezleri desteklemeli ve Üstad gençlere doğru bir tarzda anlatılmalıdır kanaatindeyim. Üstad'ı hazmetmiş bir entellektüel, farklı bir entellektüel olacaktır. Her farklı şahsiyette ondan izler vardır.

– Üstad için yazdığınız kitap üçüncü baskıya ulaştı. Bir biyografi kitabı için gösterilen bu ilgiyi neye bağlıyorsunuz?

– Üstad'ın önemine bağlı bir ilgi demek, durumu yeterince açıklamaz. Bunun yanında, Üstad'ın anlaşılmasındaki zorluk,

onun kendine has bir dil ve ifade ustalığına, özelliğine sahip oluşu da hakkında pek çok çalışma yapılmasını gerekli kılıyor. Okuyucu bunların farkında, o yüzden Necip Fazıl'ı okurken hazırlıklı olmak istiyor. Esasen ben de bir biyografi değil, monografi yazmaya çalıştım. Her baskıda ilâveler yapıyorum. İlerde nasip olursa daha da geliştirmeyi düşünüyorum. Onu ne ben, ne de başka araştırmacılar henüz yeterince değerlendiremedik...

(Milli Gazete, 7 Haziran 1994)

(Mustafa Miyasoğlu – Necip Fazıl Armağanı – Sh. 451-456)

---

# Üstad Hakkında Söylenenler

## NECİP FAZIL İÇİN NELER SÖYLEDİLER?

Mustafa Miyasoğlu: O'nu unutturmaya çalışıyorlar

Üstad'ın biyografisini yazan Mustafa Miyasoğlu diyor ki: “Çöle İnen Nur” yazılincaya kadar Türkiye’de yüzlerce sene siyer kitabı yazılmamıştı. “Ulu Hakan Abdülhamit Han”a kadar o hep “Kızıl Sultan”, Vahdettin yazılincaya kadar “Vatan Haini” biliniyordu. Üstad'ın bütün bunlardan daha önemli “İdeolocya Örgüsü” adlı eseri var. Bu eserini unutturmaya çalışıyorlar. Üstad'ı “Şairlerden bir şair”, kısa pantolonlu çocukluk resmini göstererek, “Prens Necip Fazıl, at meraklısı Necip Fazıl” Tuhaf hatıralar anlatarak Necip Fazıl'ın asıl vasfını unutturuyorlar. Bunu biraz daha açıklamak gerekirse şöyle diyebiliriz. Üstad Necip Fazıl'ın, vahye dayalı son dinin (İslam), değişmez kitabının (Kur'an-ı Kerim), ilhamıyla Ehl-i Sünnet yolunda İslâm düşüncesini, İslâm kültürünü ve yaşayışını bir hayat ve medeniyet telakkisi olarak ortaya koyup, aydınlanma düşüncesine, pozitivistime, sosyalizme ve



ateizme kökten karşı çıkışını, eleştirisini unutturmaya çalışıyorlar. Olay budur.”

Ömer Öztürkmen: Sanki dünyaları bağışladı

Üstad'ı 1949'da tanıdım. O'nun hayranlarından biriydim. Tam 2 sene Üstad'ın yazdığı yazıları Şafak Matbaası'na götürdüm. Büyük Doğu ile matbaa arasında mekik dokuyordum. 1950'de Büyük Doğu günlük gazete olarak çıkmaya başladığında Üstad beni “Yazışleri Müdürü” ilan etti. Bu arada küçük fıkralar da yazmaya başladım. Büyük Doğu'da imzam çıktığı zaman öyle sevindim, öyle sevindim ki; Üstad Necip Fazıl sanki dünyaları bana bağışladı. Ücret yok. Üstad'ın Falih Rıfkı aleyhinde yazdığı hakaretimiz bir yazı vardı. Son cümlesi “Kalemimi münasip yerine sokarım” diye bitiyordu. Ben de Yazışleri Müdürüydüm. Dava açıldı. Ben mahkemeye gidiyorum, Üstad gelmiyor. Dava 1952'de bitti ve ben Üstad'ın “Hilton” ismini verdiği Toptaşı Cezaevi'nde 2 ay hapis yattım.

Ali Nar: Hayali, Ayasofya'nın açılmasıydı

O'nu, Milli Türk Talebe Birliği'nde verdiği Ayasofya konferansında gördüm. Fatih'in heyecanı ile konuşuyor, “Gençler” diyerek söze başlıyor ve şöyle diyordu: “Fethin ve Ayasofya'nın yalnız manasını anlasak, Ayasofya'nın kapıları sabır taşı gibi çatlar, kendi kendine açılır. İsterse açılmasın. Peygamber Efendimizin, müjdesini duyarak 95 yaşında ta Medine'den kalkıp İstanbul'un kuşatmasına katılan Eyüp el Ensari Hazretleri'ni düşünün. Akşemseddin Hazretleri'ni ve 21 yaşında İstanbul'u fetheden Fatih'i düşünün. Siz bunları gerçekten düşünürseniz, Ayasofya açılacak. Gençler; Ayasofya'yı bir sel açacak. Bu sel üzerinde bir saman çöpü olsam, daha ne isterim: Bu sel yakındır. Allah mukaddes zatının ve sevgili Resulü'nün dostlarıyla beraberdir!..

Rasim Cinisli: Tahran sokaklarında Üstad gibi dolaştım

Üstad, Büyük Doğu'yu çıkarırken, kapakta “Reklâm almaz, abone kaydetmez” yazıyordu. Bu halde Büyük Doğu'nun nasıl yaşadığına

kimse akıl-sır erdiremezdi. Üstad'ın etrafında bulunan birinci dereceden dostları vardı. Meselâ; Sezai Karakoç, Mustafa Müftüoğlu, Prof. Ayhan Songar, Prof. Süleyman Yalçın, Prof. Necmettin Erbakan, Hasan Aksay, Osman Yüksel, Süleyman Arif Emre, Akif İnan, Cahit Zarifoğlu bu halkadandı. Meselâ; bir Hilmi Oflaz abi vardı. Üstad'ı öylesine severdi ki; mimikleri, sözleri ve hareketleri ile Üstad'ı taklid ederdi. Üstad da Hilmi abinin sadakatini çok severdi. Üstad'ın vefatını İran'ın başşehri Tahran'da duydum. O gün Üstad gibi cebimdeki bütün paraları yoksullara dağıttım. Hem ağladım, hem de yalınayak sokaklarda dolaşttım."

Nedim Urhan: Ajan var diye Üstad konuşmadı

Üstad, bir konuşması anında içeriye genç biri girince, "Ajan varken, ben burada konuşmam" dedi. Katılanların çoğu İmam-Hatip'ten arkadaşlarımız. Yahya Kutluoğlu, Mustafa Göl, fakat biz, Üstad'ın "ajan" dediği adamı tanımıyoruz diye, bizi bir güzel haşladı. Üstadın yanına gittim. "Ben İstanbul İmam-Hatip'ten Nedim Urhan. O adamı gösterir misin?" deyince, Üstad, adamı gösterdi. Yanına gittik: "Bizimle dışarı çıkar mısınız?" dedik. Adam "Ben gazeteciyim. Buradan çıkmam" dedi. Yahya abiye: "Arkadaşa bir çay ısmarlar mısınız" dedim. Üstad konuşmasını yaptı, gitti. Meğer Adam A. Emin Yalman'ın (eski Vatan) muhabirlerinden biri imiş. Üstad, konuşması bitince beni diğer arkadaşlara gösterdi ve: "İşte Müslüman Türk genci; böyle zeki, cesur ve akıllı olur" dedi.

M. Niyazi Özdemir: Üstad vefakâr bir adamdı

Necip Fazıl'ı 1959'da Büyük Doğu'ya abone olarak tanıdım. 27 Mayıs darbesi oldu. Necip Fazıl'ın da bir mahkumiyeti vardı. 27 Mayıs darbesini yapanlar bir af çıkardılar. Bir tek Necip Fazıl'ı affetmediler. Üstad Toptaşı Cezaevi'ne atıldı ve bir buçuk yıl yattı. Hilmi Oflaz ağabey, Mahmutpaşa'daki işportacı tezgahını "Üstad'a bir şey olabilir" endişesiyle Cezaevi'nin kapısına taşıdı. Üstad cezaevinden çıkana kadar orada bekledi. Hapisten çıkınca, Üstad'a kimse yazdırmıyordu. Üstad

üzüldüğümüzü anlayınca, “Benim geçimimi düşünmeyin. Ben 53 eser sahibiyim. Beyazıt'ta bir boya sandığı koyar, üzerine de “53 eser sahibi Necip Fazıl” yazarım. Millet utansın. Ben utanmam. Hayatımı kazanırım. Ama hizmetimiz aksıyor” deyiverdi. Bunun üzerine yayınevi kurmaya karar verdik. 0 sırada Peyami Safa ölmüş. Hanımı felçli. Baldız ona bakıyor. Kimse kitaplarını basmıyor. Ben varlıklı bir ailenin çocuğuydum. Babamdan para aldım. Necip Fazıl ve Peyami Safa'nın kitaplarını basmak için 3-4 arkadaşla Ötüken yayınevini kurduk.

Ümit Meriç: Babamın can dostuydu

Babam Cemil Meriç ile birlikte kendisini ziyarete gittik. Üstad Necip Fazıl, babama çok iltifat etti. İstanbul'un en meşhur lokantasından yemekler sipariş etmişti. Üstad'ın bana da lisanına ve şanına yakışır bir iltifatı olmuştu: “Bizde ilim hanımları ilimlerini devam ettirirken, hanım zerafetini unuturlar. Siz, hem bir ilim hanımısınız, hem de bir hanım zerafetinizi muazzam bir şekilde muhafaza ediyorsunuz.”

Üstad Necip Fazıl, tam bir İstanbul beyefendisi ve babam Cemil Meriç'in can dostuydu. Babama Büyük Doğu'da yazı yazmak nasip olmadı ama, ilanlarına varıncaya kadar bana bütün yazıları okuturdu. Zaten Babamın zevkle dinlediği iki insan vardı. Birisi Kemal Tahir, diğeri Necip Fazıl. Üstad, Büyük Doğu'da babamı öven şu cümleleri yazdı: “Cemil Meriç, iç gözleri daha iyi görsün diye dış gözlerini Allah'ın görmez hale getirdiği hakiki İslam münevveridir” Bizim nesil, Üstad'ın şiirlerinin tamamına yakınına ezbere bilirdi. Üstad'ın cenaze merasimine de iştirak edenlerdenim.

---

# Üstad Hakkında Ne Dediler?

## ÜSTAD HAKKINDA NE DEDİLER?

Yaşar NABİ:

« – BİR MISRAI BİR MİLLETE ŞEREF VERMEYE YETER!...»

Mustafa Şekip TUNÇ:

«– Örümcek Ağı ve Kaldırımlar bizi nadir bir san'atkâr ve hakiki bir şair ile karşılaştırıyor: Necip Fazıl...»

Nurullah ATAÇ:

«– Yarına kalacak tek şair: Necip Fazıl... Bence şimdiye kadar gelen şairlerin en büyüğüdür O...»

Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU:

«– Her vakit söylediğim gibi, şiirde Necip Fazıl, Türk nazmı bakımından bize yeni ve tamamiyle orijinal bir ses ve ahenk getirmiştir.»

Ahmet Hamdi TANPINAR:

«– Bir Necip Fazıl olabilmenin ahmakça saadetine ne kadar muhtacım.»

Hakkı Tarık US:

«– Ben Necip Fazıl'ın eserlerini ve eserlerinden çok kendini severim. Hattâ kendini övenleri sevmezken, Necip'in kendini övdüğü zamanlarda bile...

Bu sevişim, güzel yazdığı kadar güzel konuşan Necip ile sadece bir gönül yakınlığından gelmiyor; onu, gençliğin bedbin hevesinden sıyrılıp yükselmiş, gittikçe daha gelişip olgunlaşan, gittikçe daha millet ve insaniyet ölçüsünde eserler vermeye doğru kanat çırpın bir halde bulmam, kendini sevmemde ve kendine ümit bağlamamda en kuvvetli âmildir. Necip'i okuduğum zaman kulaklarım uğuldamaz; fakat içim derinliğin huzuruna ermiş olur.»

Vâlâ NUREDDİN:

«– Türkiye'nin tuzu biberi tarzında insanlar vardır. Bilhassa İstanbul'da, bilhassa Ankara caddesinde... Bunlardan biri Süleyman Nazif'ti; biri Ahmet Haşim'di; biri Yahya Kemal'dir. Bunların kimi daha büyük, kimi devâsâ... Gençler arasında da –Necip tabiî gençtir– bir tip aramak lâzım gelirse, Necip Fazıl gelir. Yalnız şairliğiyle değil, orjinalliği ile mühim bir şahsiyettir. İnsanlar yeknesaklıktan bıkmıyor; orjinal iklimlere doğru bir pencere açmak istiyor. İşte o zaman Necip'e rastlayınca güzel bir hava insanın yüzüne çarpıyor. Gerçi bu hava bazan çok şiddetli geliyor. Pencere önünde oturamaz oluyorsunuz. Fakat herhalde başka bir penceredir. Bilhassa benim için fazla enteresan... Bu pencere, adi sokak esprilerine bakmıyor. Gayet güzel bir çeşnisi var; Maveradan bahsediyor. Necip'in «Ben ve Ötesi» şiirini hatırlarsak, şairin kendi ötesinden bahsediyor. Dünyada Mistisizm kalmadı. Bu, Neo-mistisizm yapıyor...»

Eşref ŞEFİK:

«– Şairliğinde mükemmeldir. Bence, dünkü sofî şiir mezhebini bugünkü lisanla halihazırda en iyi söyleyenlerden biridir. Görüşleri, ruhu şairdir... Yalnız mizacı bakımından, şair olduğu mezhebin buradaki büyüklerine benzemekten ziyade, Avrupa'daki orjinal büyük şairlere bilâ ihtiyar benzemek yolunu tutmuştur. Meselâ Mevlâna'nın mesleğini, janrını, onun tasavvurunu ve yaşayışını alacak yerde Baudelaire'inkini alır.

.....

Bütün kendine zararlı olan kabahatleri de, kendi içindeki mahkemede, Baudelaire'e ve Baudelaire gibi bazı mübalâğaları görülen diğer Avrupa şairlerine benzemekle mazur gösterir. Fakat şunu daima hatırdan tutmalı ki, kendi lisan edasını, gençliğin bir kısmına aştığı muhakkaktır. Bu itibarla bir ekol başlangıcı yapmış sayılabilir.»

Remide ADİL:

«– Necip Fazıl kendi kitabına sığmayan bir insandır. Sığmadığı içindir ki, pek tabiî taşıyor; hudutları aşıyor ve tarifi

imkânsız bir şahsiyet haline giriyor.

«Necip Fazıl'ın muhtelif cepheleri vardır. Şair Necip Fazıl, (ki bence en kıymetlisi odur) bankacı Necip Fazıl, piyes müellifi Necip Fazıl, süvari Necip Fazıl, antika meraklısı Necip Fazıl, şıklığa meraklı Necip Fazıl... Bu tasnifi yapabilmiş olmakla beraber, ben kendimde, ondan bahsetmek selâhiyetini görmüyorum. Çünkü onun şiirlerinden olsa olsa Baudelaire, piyeslerinden Shakespeare, bankacılığınından Montaigne Norman, süvariliğinden O'Neil, kostümlerinden Duke of Windsor, antika tarafından Salâhaddin Refik bahsedebilirler.»

Osman CEMAL:

«- Necip Fazıl çok zeki bir adamdır! Necip Fazıl'ın bugünkü eserleri -ben küçük manzumeden bir şey anlamam- lâkin onun makale şeklindeki yazıları, büyük tiyatroları, şimdilik yaşından umulmayacak kadar kuvvetli ve insanî, bir bakıma tatmin edici şeylerdir. Meselâ Hâmit hakkındaki bir etüdü, pek yaman bir şeydir. İlk tiyatrosu olan Tohum müdafaa ettiği tez ne olursa olsun, çok kuvvetli bir eserdir.»

Abidin DİNO:

«- Necip Fazıl'ın şaheseri (Senfoni), isyan bayrağını çeken şiirdir. Senfoni, 19. ve 20. yüzyılın fert bunalımını, kâh bir fikir kalıbı içinde, kâh bir deli gömleği içinde mükemmelen ifade ediyor.»

Nureddin ARTAN:

«- «Şair Necip Fazıl'da, kendisinin kendisinde bulduğu kıymetin yarısını bulurum. Bu kıymet, onu en büyük şairlerimizden birisi olarak tanımama mâni değildir. Kendisi gibi düşünseydim «en büyük şairimiz» demem icap ederdi.»

Ziya Osman SABA:

«- Necip Fazıl, belki en büyük Türk şairi değildir, fakat Türk edebiyatının en kuvvetli şiir kitabı herhalde Ben ve Ötesi'dir.»

Sedat SİMAVİ:

«– Büyük Mütefekkir üstad şairimiz Necip Fazıl Kısakürek bir taraftan fikirlerini Cumhuriyet gazetesinde neşrediyor, öbür taraftan da piyeslerini şehir tiyatrosunda Ertuğrul Muhsin'e oynatırken bu iki san'at faaliyetinin de üstünde hummalı bir şiir yetiştiricisi olmaktan geri kalmıyor.

Necip Fazıl'ın fikrinde, memleketimizde şiirlerini neşretmeye razı olacağı bir edebiyat mecmuası yoktur. Necip Fazıl'dan şiirlerini neşretmek üzere bizi intihap etmesini rica ettiğimiz vakit güzide sanatkâr mecmuamızın malik olduğu geniş okuyucu zümresi dolayısıyla Yedi Gün'ü tercih etmekte hususî bir zevk duyacağını bildirmiş, teklifimizi memnuniyetle karşılamıştır. San'at ve fikirde kalite işlerine de ne kıymet verdiğini her gün biraz daha ifade eden Yedi Gün Necip Fazıl'ın en yeni şiir tecrübelerine sahne olmaktan kendisini bahtiyar addeder.

Vasfi Mahir KOCATÜRK:

«– Fransız edebiyatında Baudelaire, Verlaine nasıl bir yeni ürperişe bizim edebiyatımızda da Necip Fazıl o kadar başka bir görünüştür. Duyuş ve lirizm bakımından kendi içimizde hiçbir üstadı yoktur. Onun getirdiği duyguları Hâmit ve Fikret te bilmezlerdi. Gerçi bizim edebiyatımızda ötedenberi ferdî ruhun şiiri vardır, fakat Necip'in getirdiği yeni ürperişten mahrumdur. Garpte Hugo, Byron, Shakespeare, bizde Hâmit, Fikret, Kemal, parlak ve gürültülü bir şiirin sahibidirler. Necip Fazıl'ın şiiri, Baudelaire'in, Verlaine'in ruhu gibi, gürültüden, sestten, hattâ tabiîlikten kaçan bir ruhtur. Bizim eskilerden Fuzulî ve Yunus onu biraz andırabilir.»

Yunus NADİ:

«– Neslinin en keskin şöhret, ve en sağlam kıymeti Necip Fazıl Kısakürek, senelerden beri (Senfoni) isimli bir manzumeye çalışıyordu. Mümtaz şairin bu fevkalâde faaliyetini hemen herkes duymuştu. Bazı mecmualar, şiir üstünde tefsirler yapmış, san'at ve edebiyat mahfellerini eserin dedikodusu çalkalamıştı. Şairin büyük bir ehemmiyet atfettiği ve baş eseri olarak gösterdiği bu manzume nihayet tamamlandı.»

Celal SILAY:

«- Orhan Seyfi ve benzerlerinde basit kalbin, Yahya Kemal ve benzemek istiyenlerinde ince tahassüsün, Haşim ve andıranlarında hınç ve ıstırabın, Faruk Nafiz ve hatırlatanlarında ise küçük hassasiyetin tablosu olan şiir dili, Nazım Hikmet'le, içeriden dışarıya ve hayat akışına doğru sert ve tok bir ses çıkardı. Bülbülden makineye atlayan bu ses, gerçek insan yapısının anahtar kutusu olan ruh aksülamelini ise Necip Fazıl'da bulmuştur.»

Baki Süha EDİBOĞLU:

«- Şiirimize getirdiği yenilikleri ve güzellikleri burada bir bir sayacak değilim. Ancak şu kadar söyleyeyim ki, Kısakürek Türk halk şiirini, mistik tekke şiirinin herkese açılmayan kapılarından rahatça, başka bir rüzgârla geçmiş, Batı şiirinin havasını da taşıyan mısralarından madde ve ruh felsefesini kendi açısından en güzel bir dil, en mükemmel bir form ve tadına doyumaz bir âhenk içinde vermiştir.»

Çetin ALTAN:

«- Tanzimattan sonra Abdülhak Hamid'le gelişmekte olan, insan içi derinliği ile insan dışındaki değer derinliği arasında salıncaklanmanın şairidir Necip Fazıl... Paraya önem vermeyen adamdır. Nereden gelip nereye gittiğine bakmazdı. Necip Fazıl mistiği, pratik mistik haline getirmek tutarsızlığına düşmüştür. Ama her zaman iyi şairdir.»

Recep DOKSAT:

«- Şair, naşir; piyes yazarı, mütefekkir cepheleri ile büyük bir sanatkâr, bir dehâ... Zaten sanatkâr sadece kendi şuur altını değil, hepimizin müşterek malı, maşerî gayrı şuurun, imaj kalıpları demek olan «Jungien» mânada arketip'leri de dile getiren bir medyumdur. Sadece mâzi ile hâl arasında değil, hâl ile istikbal arasında da köprü kuran ve istikbalden haber veren bir kâhin gibidir. Büyük sanatkârları, büyük şairleri de büyük milletler çıkarır! Onların misyonu vardır. Necip Fazıl üstad, «Müslüman Türkün ruh kökünde» nabazân eden heyecanları, çileleri ve özlemleri dile getirerek misyonunu



ifa etti ve etmekte...»

Taha AKYOL:

«- Acısını, onun çektiği bir muazzam ıstıraba, bugünkü Türk nesilleri olarak biz çok şeyler borçluyuz. Dayanılmaz fikir ve aksiyon çilesini o çekti ama biz, sayıları elliye ulaşan büyük bir eser külliyyatına kavuştuk. Sadece bu mu? Hayır! CHP diktatörlüğünün en ceberrut devrinden başlayıp ömrünün sonuna kadar «bir derecelik inhiraf göstermeksizin» devam eden bir mücadele örneği...»

---

# Üstad (sultanus-şuara)

## ÜSTAD (SULTANUŞ-ŞUARA)

Mücahid DEMİN

Şairlerin sultanı olabilmek... Üstad olabilmek... Dava adamı olabilmek... İşte büyük bedeller isteyen kavramlar. Bu bedeli her şair gibi Üstad'da âlem-i ervah'da veriyor. "Ya kelimeler ya da hayatınız dendiği zaman, ikisi birden olmaz mı? Diyorlar. Olmaz deniliyor... Hayatlarını vermek istemiyorlar. Kelimelerden ise hiç geçemiyorlar... Kelimeler ağır basıyor. Sonunda "kelimeler" diyorlar. Tamam deniliyor; alın kelimelerinizi verin hayatlarınızı" (1)

"Her satır yazının bir haysiyeti vardır." fikriyatını, bütün eserlerine nakış nakış işleyen, kelimelerini adeta bir sarraf titizliğiyle kullanan adam Üstad Necip Fazıl. Kalemiyle kimine zehir kimine merhem olan, kelam ve kalem ilmini yürek ateşinde pişirerek, mutlak hakikat arayışını şiir giziyle varlık âlemine sunan dava adamı.

Şiir sanatında olduğu kadar, davasında da çelikten bir

cevizdir Üstad, 1948'lerde temyiz mahkemelerinde uğraşırken, geçimini son iskemleye kadar satarak temin eden, yine de pervasız bir şekilde batılın karşısında izzetli bir duruş sergileyen adam. Güç odaklarının "Ne yaparsanız yapın bu adamı bertaraf edin!.." Çığırkanlığına, can çekişmesine mânidar bir nazarla gülüp geçen bir gönül adamı.

Zordur Üstad olmak. Bu yazıda Üstad'ı anlatabilmekten daha zordur. Zaten anlatılamaz da. Sanatını ve aşkını Arvâsî hazretlerinin feyizli iklimlerinde yoğurup İslam'a hadim eyleyen kalem ustasını bir kaleme sığdırmak zor. 60'lı yıllarda "Sahte Kahramanlar" konferansıyla bütün ülkeyi salladığı zamanlarda, dönemin başbakanı, bir adamını gönderip kendisinden bahsedilmemesini isteyince adeta gürleyerek:

– Var git, adamına söyle, sahte kahramanlık da bir seviye işidir! Onda seviye de yok, merak etmesin bahsetmeyeceğim!(2)  
der

Tutuşturanlar, lügat kitabını elime,  
Bilsin; Allah'tan başka bilmiyorum kelime.

Büyük Doğu'nun kapağına çizdiği bir karikatürden dolayı hapsi istenen Gürbüz Azak'a (hiç haberi olmadığı halde) "Bu kapağı bana Necip Fazıl çizdirtti! O, tarif etti, ben yaptım!.. de" diyerek cezayı kendi üzerine almak ve arkadaşına karşı isar ahlakıyla yardım etmek isteyen bir yürek.(3)

İşlenmedik günahların vebalini yüklenmeye hazır bir gönül adamı Üstad Necip Fazıl.

Ben, kimsesiz seyyahı meçhuller caddesinin  
Ben, yankısından kaçan çocuk, kendi sesinin  
Ben sırtında taşıyan, işlenmedik günahı;  
Allah'ın körebesi, cinlerin padişahı.  
Ben Allah diyenlerin boyunlarında vebal;  
Ben, bugünküne mazi yarinkine istikbal

Defalarca zindana girip çıkan Üstad, İslam'ın izzeti adına

fırtınalar kopartmıştır.

Ondaki izzet, şeref ve haysiyeti çokları gurur zannetmiştir.

Göz kaptırdığım renkten, kulak verdiğim sestem,  
Affet senden aldığım her nefesten...

Üstadın günlük gazete çıkardığı yıllarda paraları biter. Sezer Bey'e söyler. Büyük Doğu parasızlıktan battı diye kuklalara malzeme olmamak için bir yol aranır. Zaten o dönemde İslam içerikli çıkan iki yayın vardır. O da parasızlıktan kapanmamalıdır

Üstad o dönemin burnuna üfüren, suç unsuru teşkil eden bir manşetle çıkartır Büyük Doğu'yu. Sonra da savcılığa ihbarda bulunur. Savcılık Büyük Doğu'yu toplatır ve bir müddet için kapatılır. Bu vesile ile büyük Doğu parasızlıktan çıkamadı diye bir manşetten korumuş olur, İslam'ın izzet ve şerefini.

Bu hadiseyle de hüküm giymiştir, Üstad Necip Fazıl. Onlar, kukla gazetelerin İslam'ın izzetine en ufak bir saldırısını dahi hesaba katarak, tedbir almayı ihmal etmeyen böyle yürekli insanlar. Necip Fazıl da böyleydi işte. (4) (M. Özdamar, N. F. K.)

Cinnet mustatili dediği hapishanenin kantini ile Hilton adı verilen 9. koğuşu arasında volta atan Üstad, Hüseyin Üzmez'e dert yanıyor:

"Bugün karımdan mektup aldım. Evin elektriğini kesmişler, suyunu da... Çocuklarım sokaktaki çeşmeden su alıyorlarmış... Kirayı da verememişler. Ev sahibi çıkın diye tutturmuş. Ne yapacağım bilmem ki?.."

Tam bu sırada gardiyan mektup getiriyor açıyorlar... İçinden iki buçuk liralık bir kâğıt para ile el kadar bir pusula çıkıyor. Pusula da şöyle yazıyor.

"Kilisliyim... Fukarayım... Bir hafta hamallık yaptım. Çocuklarımın nafakasından ancak bu kadar artırabildim. Yarın

Allah huzurunda mesul olmamak için onu da size gönderiyorum. Elimden başka bir şey gelmiyor. Affedin... Dua edin... Cenab-ı Hak yardımcınız olsun.”

Necip Fazıl gözyaşlarını tutamıyor, hüccesine kapanıyor ve günlerce çıkmıyor.(5)

Çaycı, getir ilaç kokulu çaydan  
Dakika düşelim senelik paydan  
Zindanda dakika farksızdır aydan  
Karıştır çayını zaman erisin  
Köpük köpük, duman duman duman erisin!

Arvasi hazretlerinin tasavvufî ikliminden istifade eden Üstad, bu manevî havadan feyizyâb olup, Sonsuzluk Kervanı'ndaki yerini şu dizelerle alıyor.

Sonsuzluk kervanı peşinizde ben,  
Üç ayakla seken topal köpeğim!  
Bastığınız yeri taş taş öpeyim,  
Bir kırıntı yeter kereminizden  
Sonsuzluk kervanı peşinizde ben...

Gidiyor gidiyor nurdan heykeller...  
Ufuk, önlerinde bayrak kulesi,  
Ölçüden ahenkten daha güzeller  
Gidiyor gidiyor nurdan heykeller...  
Sonsuzluk kervanı istemem azat  
Köleniz olmakmış gerçek hürriyet

Ölmezi bulmaksa biricik niyet  
Bastığınız yerde ebedî hayat  
Sonsuzluk kervanı istemem azat.

Bu dizelerdeki tasavvufî terbiye ve hiçlik duyguları ibret vericidir. Kendi halini sorunca şöyle bir cevap veriyor Üstada, mürşidi Arvasi Hazretleri:

– Gemiyle beraber paspas da gider. Yeter ki, sen o geminin

içinde ol!

Ağlamak gönlün şekillenmeye başlamasıdır. İnsanlığa, insan olmaya bir çağrıdır, Üstad'ın nazarında.

– Ağlayın çocuklar!.. Mazlumun kendinde kıyılana, zalimin de kendinde kıydığına ağlayın! Ağlamayı öğrenin.(5)

Muhtacız diyor Üstad ve hemen sıralıyor:

“Kimin malını aldımsa, işte malım kimin sırtına vurdumsa işte sırtım, gelsin vursun!” diyen Allah'ın sevgilisinin ahlakı, buna muhtacız.

Çölde devesine nöbetleşe binen Reisler Reisinin ahlakı... Buna muhtacız.

Ahdine hain düşman kralının kesik başını mızrağının ucunda “İşte sözünü tutmayan başın akıbeti!” diye gezdiren Fatih yeniçerisinin ahlakı... Buna muhtacız.(6)

“Hayal kanatları kan içinde” tek başına uçar gibi yaşayan Üstad, Mayıs ayında sırlarla dolu bir gecede (25 Mayıs 1983) yatağından doğrulup, ela gözlerini pencereden dışarıya, derin karanlığa dikerek; “Demek böyle ölünmüş!” der.(7)

79 yıllık mücadele dolu ömrünü gece vakti oğlu Ömer Kısakürek'ten Yasin-i Şerif ile ve dualarından dökülen Kelime-i şahadetle tamamlıyor.

Kırılır da bir gün bütün dişliler,  
Döner şanlı şanlı çarkımız bizim  
Gökten bir el yaşlı gözleri siler,  
Şenlenir evimiz barkımız bizim.

Seni hiç unutmayacağız. Ruhun şâd olsun.

Ruhuna Fatiha...

---

# Üstad

## ÜSTAD

Ahmet KOCAOĞLU

Birileri hep yanlış yaptı. Üstad'ın dahiliğini kabul etmediler. Dahiliğini kabul etseydiler Üstad'ın ayrı ayrı yönlerini ele alsalardı, hem kendileri yücelirdi hemde dava yücelirdi. Kendileri sanki Üstad gibi yazmaya kalktılar. Hem kendilerini kandırdılar. Hemde davayı çürüttüler. Kadir Mısıroğlu bir sürü tarih kitabı okumuştur. Üstad'ın tarih yönünü belgelendirmesi gerekirdi. Kendini arıya verdi. Bunlarda gerçekten aşk yok. Gelecek kaygısı yok. Tarih sığınma yeri olarak var. Bunlarda sahte oluş, poseydo bir oluş var...

İkisinde hak olamaz. Birinden biri hak olmalı. İşte bu yüzden tarih-i İslam mağlub oldu. Birinden birini tercih etmelisin. Ya tarih-i İslam haklı, ya Asrı saadet devri haklı. Burada birinden birini tercih etmelisin. Önemli olan Allah ve Resul aşkıdır.

Bu adamlar Necip Fazıl'ın zekasına hayran!!! Kendisi şöyle dursun benim verdiğim Marks'ın sosyoloji anlayışına hayran olmuş, Cemil Meriç...

Abdullah Saracoğlu anlattı.

Abdurrahim Zabsu Kayseri'ye geldi. Bir çay ocağında çay içiyorduk. Dedim ki hoca efendi Necip Fazıl gibi bir adam çıktı. Samimi değil mi? Diye sordum. O da:

Bakın size bir olay anlatayım. Üstat bir gün Abdulhamit'in ruhaniyetine istimdat diye bir şiir bulmuş. Bunu yayınlayacağım, diye geldi. Bende bunu yayınlama mahkemeye

gidersin, dedim. Ben yayınlayacağım. Mahkemeye verecekler. Ben savunmamı vereceğim. Oraya üniversite gençliği gelecek. En azından onların kafasında bir soru işareti bırakacağım, dedi. Yayımladı. Dedikleri oldu. Mahkemede kendini savundu. Samimi mi değil mi sen karar ver ? dedi.

Ben bu kadar okuyan bir adamım. Okuyorum, okuyorum NFK'yı anlamıyorum. Kimse mütefekkirliğe soyunmasın. Necip Fazıl olamazsın. Büyük çınarın altında büyümeye çalışıyorsun. Senin üzerinde o çınarın etkisi var. O çınardan kurtulamazsın... kendi putunu kendin yapıyorsun. Bunlar maymun gibi. Hep kendi bitlerini birbirlerine temizletiyorlar.

Yahu biz bir şey söylemiyoruz. Üstat'ın söylediklerini biraz sulandırıp söylüyoruz. Hepsini Üstat söylemiş zaten. Boşluk bırakmamışki..."

"13-01-1995

Fikir ahlakı olan adam çelik put gibi yada demir gibi yıkılır. Olmayanlar buğday gibi eğilir. Fırtına geçince tekrar kalkar...

NFK her şeyi ile ayrı bir adam. Su isteyişi bile herkesten ayrı bir insan. Oğlundan su isteyip getirirken ona: ' Babası hakkındaki tek fikri mütefekkir olmasıdır.' demişti.

Üstat eylemleri ile bize örnek olan bir kişi değildir. Hareketlerini entelektüel bazda alıyoruz. İslamla yargılayamazsın.

Para onu rahatsız ediyordu. Parası olunca hadi lokantaya gidelim derdi. Para onu sokuyordu. İllaki para olunca harcayacaktı. Bir deha olarak buna hakkı var. Ama İslami olarak hakkı var mı yok mu onu bilemem.

Matbaada dizgi yapılırken mürettip gelir. Üstat'ım şu kadar boş yer var der. Üstat ta hemen Ozan diye bir şiir yazar. Birisi gelir. Yine sayfada şu kadar boş yer kaldı, ne yapalım? Deyince, Şu halimi görmüyor musun?deyip oraya bir yazı yazınca

Ali Biraderoğlu'da Üstat'ım acaba bu haliniz olmasa bu eserler çıkar mı? Demiş ve oda kızmış...”

“21-01-1995

Bir dehanın her şeyi okuduğuna okuması gerektiğine inanmıyorum.

Hiç kimse telaşlanmasın. Tarihin çöplüğünde herkese bir yer var.

İnsan sürekli okuyarak ancak dahiliğin sınırlarına gelebilir. Bende beklide bu yüzden okuyorum. Yani yola tersinden başlıyorum.

Dahi, üreten insandır. Bugün İslam adına fikir üretmeye soyunanlar hem az okuyor, hemde dahi gibi üretmeye çalışıyorlar. Böylece gereksiz tekrarlar ortaya çıkıyor. Ve hatta yanlışlarda...

‘Hatam deham çapındadır. Beni çocuk bile aldatır.NFK’...”

“10-11-1995

İnkâr etmemek gerekir. Nazım hikmet'te bir ses var.fakat adamda sosyal endişeden başka bir şey yok saf şiirden, bir alamet yok. Necip Fazıl'ın hakkını yiyorlar.

Saf şiir ölçüsü olmayan bir Nazım Hikmet ve bir saf şiirin örneği Necip Fazıl ...

Nazım'ın çilesi yok. Çilesi hapishane. Şiirde çile çekmemiş.

Nazım'ın ‘ Akın var, Güneş'e akın, Güneş'i zaptedeceğiz, güneşin zaptı yakın...’ şiirine Necip Fazıl'ın ‘ Yer yüzü boşaldı habersiz miyiz, Güneşe göç varda kalan biz miyiz...’ şiiri ile cevabı var.

Nazım zaten yaşamayı becermiş. Önüne gelenle eğlenmiş burada da öyle Rusya'da da öyle. Üstat, yaşamayı becerememiş. Nazım'ın bir sürü hatıratını okudum. Adamda manyaklık yok.



Sıradan bir adam. Normal yapılı. Üstat, yemek ısmarlarırken bile şu gelsin, bu gelsinden sonra bir tabak tatlı gelsin der. Sen yersin o bakar... Çünkü kendisi şeker hastası. Ne diyebilirdin ki.

Üstat'ı bırakmazlar orda. Bu kadar iyi insan Allah rızasını düşünen birini orda yalnız bırakmazlar.

Biri Üstat'a; Sen velisin, diyor. Bırak bırak ben mürit bile değilim, diyor.

Enteresan bir tip eline sarılıyor. Ve onun için necip Fazıl: 'Kamyon faresi bilmem kim! Diyor. Meğerse o adamı hapishaneden tanıyormuş.'

"16-12-1995

Samimiyet, ödediği faturaya göre değişir. Bazıları sisteme karşı gibi görünür. Fakat sistemin içindedir. Necip Fazıl, ölünce evi yoktu. Fettullah'ın serveti kat kat fazla. Bu çelişki ile ortaya konur. Bu fatura meselesi.

Mangadaki boy sırasında en baştaki en sondakinden biraz uzun. Ama Necip Fazıl o sırada değil. Sıra dışında. Diğerleri Kayseri'de ise Necip Fazıl Erciyes'in zirvesinde.

Bu adamlarda öyle dönmüş dolaşmışlar. Kominist olamamışlar. Ali Şeriatî, Seyyit Kutup, Fakat devlet konusu Seyyit Kutup'ta mükemmel.

Bu Necip Fazıl, Allah'ın lutfu ile kainatın temelindeki trajediyi kavramıştır.

Öz ağlamazsa göz ağlamaz. Onu bırakmazlar orada. Ömründe bir kahkahayla gülmemiş bir insan."

"05-01-1997

Fetvada; bir çınarın kökünden filizleri büyüdükçe güzelleşir. Fetvalarda böyle olmalıydı. İmam-ı Azam kökse sonraki gelenler

onu öldürmüşler. Değişik fetvalarla kök olarak kalmış. 16.yy da İmam ı Azam ı aşan müçtehitler gelmeliydi. Ama o müçtehit; İmam- ı Azam-ı yok saymamalı.

Bizim için İmam ı Azam mı önemli, İslam' mı? Necip Fazıl mı önemli İslam mı? Birileri bunu aşmalı. Gaye İslam olmazsa öyle olur... Ama onu da yok saymayacaktı.

' Biz hiçbir kimseyi şahsımızla kaim bir davaya davet etmiyoruz.NFK'

23/12/1995'den

---

# Üstad

## ÜSTAD

Erdem BAYAZIT

Her milletin hayatında ona muallimlik eden, onun yönlenmesinde; toplumun kültürel ve ideolojik hayat macerasının oluşumunda pay, milletin varlık şuuru kazanmasında rol sahibi olan düşünür ve sanatkârları vardır. İşte Necip Fazıl Kısakürek, milletimizin sahip olduğu böylesine nadir kişilerden biri olarak ebediyete intikal etmiştir.

Bu yazımızın amacı Necip Fazıl'ın eser verdiği dalları itibarı ile bir değerlendirmesini yapmak veyahut herhangi belirgin bir yönü üzerinde durmak değil, belki toplumda oynadığı topyekün rolü ortaya koymaktadır.

Onun bağlıları ona "Üstad" diye hitabederlerdi. Onun verdiği konferans ve hitabeler dinleyicileri vecd içinde takip eder, heyecanlarınının zaptedilmez hale geldiği anlarda ona bağlılıklarını ifade için "Üstad! Üstad! Üstad!..." diye

tezahüratta bulunurlardı.

Dilimizde “Üstad” asıl anlamıyla yüce öğretmenliği, üstün sanatkârlığı yol göstericiliği ifade eder. Necip Fazıl’ın toplumumuzda oynadığı rol gözönüne getirildiğinde; şair, düşünür ve dava adamı olarak onu belirleyecek en münasip sıfatın “üstad” kelimesi olduğu görülür.

Necip Fazıl’ın milletimizin düşünce sanat ve ideoloji hayatındaki yerini belirleyebilmek için ,onun zuhur ettiği dönemin gerek dünya gerek ülke şartlarına bir göz atmakta zaruret vardır.

İnsanlık 20. yüzyıla tam bir inkâr psikozuna tutulmuş olarak girmişti. Din ve ona bağlı olarak tüm ruhi değerler hayattan kovulmak isteniyordu. Adeta Allah’a karşı savaş açılmıştı. Pozivitizm, materyalizm, Komünizm, Darwinizm gibi maddeperest cereyanlar insanlığın üzerinde bir inkâr fırtınası gibi eserek mevcut değerleri alabora ediyor; fertlerin beyinlerini, toplumların düzenlerini sarsıyordu.

Bu genel havanın yanısıra, İslâm aleminde uzun yıllardan beri görülen çürüme ve çözülme, Osmanlı Devletinin çöküşü ile tam bir dağılmaya müncer olmuştu. Emperyalizm, bir yandan kendi bünyesindeki ırkçı fikirleri müslüman toplumlara da empoze ederek, diğer yandan başgösteren ayrılıkçı hevesleri körükleyip destekleyerek, İslâm alemini parçalamayı başarmış böylece, her parça üzerinde vesayet kurarak güdüm altına almıştı. Batı’nın madde plânında azmanlaşan gücü karşısında müslüman toplumların özellikle entellüktüel kesimi derin bir aşağılık kompleksine düşmüştü. Onlara göre dini savunmak en büyük gericilikti. İlericiliğin ve entellektüelliğin tek şartı ise, Batının maddeperest cereyanlarınının kendi toplumlarında temsilcisi olmaktı.

1925 yılında ilk şiir kitabı “Örümcek Ağı” yayınlandığında Necip Fazıl henüz 20 yaşlarındaydı. O, merkezi İstanbul olan ve üç eski kıt’a üzerinde yayılmış bulunan cihan devletinin

çöküş yıllarında dünyaya gelmiş, gençliğini idrak ettiği Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ise, Tanzimattan beri sürüp; gelen ve gittikçe hızını artıran Batıcılık artık devletin resmi politikası olarak kurumlaşmıştı. Yukarıda ana hatlarıyla belirtmeye çalıştığımız genel hava cumhuriyet Türkiye'sinde de şiddetli bir biçimde hükümandı. O dönemi göz önünde canlandırmak için 1930'lu yıllarda Matbuat Umum Müdürlüğü'nün bir tamim ile basında dini yayınları yasakladığını, geleneksel Türk Müziğinin bile bir süre devlet radyolarında yayından kaldırıldığını hatırlatmak yeter sanırım. Bilinen diğer uygulamaları tek tek saymaya gerek görmüyoruz. Entellektüel kesimde İslâm ve öz kültürümüze ait ne varsa reddetmek, Batıya ait ne varsa övgü dizmek tek geçerli modaydı. İtibar sahibi olmanın yolu, İslâm medeniyetini kötülemek, Batı medeniyetini yüceltmektir. İslâmı yaşayanlar, dine sahip çıkanlar ancak kabuğuna çekilmiş bir şekilde toplumun derinliklerinde hayat hakkı bulabiliyorlardı. Su üstüne çıkmak, entellektüel alanda görünmek eğilimleri ya sindiriliyor, olmazsa tenkit ediliyordu. Estirilen bu hava Cumhuriyet Türkiye'sini İstiklâl Marşı'nı yazmış olan şaire bile nefes almak imkanı vermemiş Mehmet Akif, öteden beri savunageldiği İslâm davasının sahibi olarak Mısır'a hicret etmekten başka bir yol bulamamıştı.

Bu noktada insan ister istemez İslâmın zuhur yıllarında karşılaşılan engeller Allah Rasûlülün İslâmı tebliği için çektiği çileyi hatırlıyor: O günlerde Kureyş'in zulmü karşısında korumasız bir çok müslüman Allah Rasûlü'nün tavsiyesi üzerine Necaşi'nin ülkesi Habeşistan'a hicret etmiş, Hazreti Peygamberin yanında kalan bir avuç müslüman ise, Mekke'nin bir köşesinde kalmıştı. Kureyşli müşriklerin ileri gelenleri oturup konuşmuşlar. İslâmı durdurmanın tek yolunun Allah Rasûlünü öldürmek olduğuna karar vermişlerdi. Bu işi gerçekleştirmeye ise, Necip Fazıl'ın tabiri ile "Kureyş'in en büyük kılıç ve kale şövalyelerinden Hattab oğlu Ömer" talip olmuştu. Bir gün önce Allah Rasûlü:

- Yarabbi, İslâmı iki Ömer'den biri ile aziz et! diye niyazda bulunmuştu. Yani, asıl adı Ömer olan Ebu Cehil veya Hattab oğlu Ömer'den birinin hidayete ermesi için Peygamber duası... Nasib, Hattab oğlu Ömer'in!

O, elinde kılıç Allah Rasûlünün canına kasdetmek için yola çıksa daha Peygamber duası ile mucize olay gerçekleşecek yolda bilinen hadiseler vuku bulacak, Ömer kızkardeşinin evinde okuduğu Kur'an ayetleri ile hidayete erecek, öldürmeye niyetlendiği Allah Rasûlünün dizinin dibinde şehadet kelimesi getirerek müslüman olacak ve bir ev içinde sıkışıp kalan müslümanlara ilk teklifi:

-Buyurunuz imânımızı küfrün suratına çarpalım, namazımızı Kabe'de kılalım! olacaktı.

Ve bu mucizevi olay karşısında Kureyş müşrikleri apışıp kalacaklardı.

İşte 1930'lu yıllarda da sebep ve tezahür çok değişik olsa da İslâm ve iman davası, gerek tüm dünya genelinde gerek Türkiye'de İslâmın ilk zuhur yıllarındaki sıkışıklığa benzer bir sıkışıklıklığı yaşıyordu. O günlerde şartların gerektirdiği hususiyet ve kaabiliyetlere sahip olmayan herhangi bir kişi meydana atılıp entellektüel plânda İslâm ve iman davasını vaz edecek olsa, onun ne basında, ne üniversitede, ne aydın ve ne de gençlik kesimlerinde sesini duyurup bir ayak yeri edinmesi ihtimali düşünülemez gibi, sözüm ona tüm aydın kesim, en azından ona bir meczup, bir çılgın gözü ile bakardı şüphesiz.

Benzetmek gibi olmasın. Hattab oğlu Ömer gibi biri gerekti.

Şövalye ruhlu,

Nefsinden emin,

Eğilmez ve bükülmez mizaçlı,

Keskin zekâya,

Gerçeği bir anda kavrayıcı tecrid melekesine, Anlatılmazları anlatacak ifade kudretine sahip biri gerekti. Dahası şöhreti toplumu tutmuş olmalıydı. Dahası Hattab oğlu Ömer'in işlemeye niyetlendiği cürüme eş bir cürümle sabıkalı olmalıydı. Mesela kör gözlerinin açılması için, şifayı "İsa'nın eli"nden değil "Kadın bacakları"ndan beklemeliydi ve böylesine cürümleri için Allah düşmanları tarafından alkışlanmış biri olmalıydı.

Öyle biri vardı. Öyle birini hidayete erdirmesi için dua edecek öyle bir peygamber artık kıyamete kadar gelmeyecekti kıyamete kadar Allah'ın gökkubbesinin altını boş bırakmayacak Peygamber varisi, irşad kapısı "veli" kullar da her zaman bulunacaktı.

Daha 30 yaşına basmadan önce yazdığı şiir ve piyeslerde bile onun ne tür bir soy kafa olduğu görülür. "Varlık muhasebesinin sancısını çeken üstün zekanın, meçhulleri yakalamanın cehti ile kıvranan delici aklın, mutlak doyumunu arayan kalbin ve bu yolda her türlü çilenin ağırlığını kaldırmaya âmâda ihtiraslı "ben"liğin tezahürlerini, Necip Fazıl'ın ilk eserlerinde bütün nüansları ile görmek mümkündür. Eğer Necip Fazıl ömrünün baharında kaleme aldığı şiir ve tiyatro eserleriyle Türk edebiyatında yer almış olsaydı, bu kadarı bile ona milletimizin edebiyat tarihinde müstesna bir yer sağlamaya yeterdi. Ama kaderin ona biçtiği yer sadece büyük şairlik ve yazarlık değildi. Kader ona dava adamlığı, büyük misyon sahipliği, nesillerin eğiticiliği görevini de münasip görmüştü. Onun 40 yaşına doğru tırmanırken bu görevi omuzlaması için bir "irşad" hadisesi, bir "İrşad edici" gerekliydi. Bu olay 1934 yılında vukubuldu ve Necip Fazıl onu "Büyük Kapı"da anlattı.

Necip Fazıl iki mısra ile özetlediği irşad olayını diriltici ve öldürücü "Nazar"ı şöyle şiirleştirecektir:

Bana, yakan gözlerle bir kerecik baktınız.  
Ruhuma, büyük temel çivisini çaktınız!

Mürşidini bulmuştu ve geriye “agora”ya atılıp çığlığı basması kalıyordu.

Hattab oğlu Ömer’in hidayete ermesiyle Kureyş müşrikleri nasıl bir anda apışıp kalmışlarsa “Kadın Bacakları” şairinin de İslâmi idraki, din ve Allah düşmanı sözüm ona entellektüelleri ilk anda apıştırmıştı.

1936 yılında yayınlamaya başladığı “Ağaç” dergisindeki ilk başyazısının başlığı “Allahsız Dünya”dır. Ve o yazı şöyle noktalanır: “Perişan ruhumuzu düzene sokacak İman! Davamız seninle...”

17 sayı çıkan Ağaç Dergisinden sonra, Büyük Kapı’da pişmiş ve olgunlaşmış olarak 1943’te artık devre devre imkân buldukça çıkartacağı “Büyük Doğu”yu yayınlamaya başlar. Büyük Doğu’nun ilk sayısında düzenlediği bir ankette devrenin eli kalem tutan entellektüellerine yönelttiği ilk soru “Allah’a inanıyor musun?”dur.

Artık “Büyük Doğu” toplumun her kesimine hitap eden basında, üniversitede, aydın çevrelerde ayak yeri tutabilen bir mekteptir. Adı Necip Fazılla özdeşleşen bir mektep!

0 Mektepte insanlık varlık muhasebesine davet edilmektedir.

0 Mektepte millet, varlık şuuruna davet edilmektedir.

0 mektepte “Doğu”da, “Batı”da asli unsurlarıyla teşrih masasına yatırılmaktadır.

0 mektepte, yanlış maceralara sürülmek istenen bir milletin tarihine ve istikbaline sahip çıkılmaktadır.

Bir taraftan İslâm toplumu modeli, belki de bu sahada yazılmış ilk orijinal eser olarak “ideolocya Örgüsü”yle, fikir plânında şekillenmektedir. Diğer taraftan “II. Abdülhamid Han” tarihi bir tez olarak ele alınarak, gelecekte o modelin gerçekleştirimi için siyaset yoluna bir işaret taşı dikilmektedir.

Milleti millet yapan kahramanların arasından sahteleri ayıklanmakta, bunlar müsbet ve menfi tipleri ile tarih önünde teşhir edilmektedir.

Her konu "hakikatin değişmez ölçüsü" ile ele alınmakta, tarif ve tasnife bağlanmaktadır.

Üstad bir tarihi değildir, ama tarihçiye yol göstermektedir. Üstad bir sosyolog değildir, ama sosyologlara en sağlam ölçüleri sunmaktadır.

Üstad bir din alimi değildir, ama ilmihal yazıcılarının önüne dini kıldan ince, kılıçtan keskin ölçülerle koymaktadır.

Büyük Doğu, gerçekten halk için bir mektep entellektüel için niversite olmuştur.

Bütün bunlar elbette ilesiz olmamıştır. Üstad'ın verdiği konferansları takip etmek için salonları patlatırcasına dolduran gençlik elbette sancısız doğmamıtır. Nice tehditlere maruz kalınmış, nice takiplere muhatap olunmuş, nice hapishanelere girilip çıkılmıştır. Evinin elektirik, çocukların süt, kendisini Kadıköy'den, Karaköy'e geçirecek yol parasının bulunmadığı nice günler yaanmıtır. Ona "Süper Mrid" diye hücum eden Allah ve hikkat düşmanları bir noktada haklıydılar. İslâmi bir müessese olarak batın anlamıyla şüphesiz o bir "mrid" değildi, ama iradın peindeydi. Iığını gerçek mridden alan bir "muallim", bir "yol gösterici", bir "stad"tı.

Erdem BAYAZIT

ÖLÜMÜNÜN 11. YILINDA NECİP FAZIL KISAKÜREK

Derleyen, İbrahim ATAÇ

(Meram Belediye Bk. Yrd.)

Meram Belediyesi Kültür Serisi: No: 2



Sf. 50-58